

MUSTAFA FETİH KİTAPLARI

Sultan Alparslan

SELAHATTİN DİRMEN

İTİFAK

Sultan Alparslan

MUŞTU FETİH KİTAPLARI

Sultan Alparslan

Selahattin DİKMEN

SULTAN ALPRASLAN
Muștu Fetih Kitapları

Copyright © Muștu Yayınları, 2010

*Bu eserin tüm yayın hakları Işık Yayıncılık Ticaret A.Ş.'ne aittir.
Eserde yer alan metin ve resimlerin Işık Yayıncılık Ticaret A.Ş.'nin önceden
yazılı izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt
sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.*

Editör
Erol ERGÜN

Görsel Yönetmen
Engin ÇİFTÇİ

Akademik İnceleme
Salih GÜLEN, Muhittin KÜÇÜK, Dr. F. Muharrem YILDIZ

Resimleyen
Lojistik Art Sanat Destek Evi

Sayfa Düzeni
Bekir YILDIZ

Kapak
Erhan KARA

ISBN
975-6456-51-5

Yayın Numarası
175

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan A. Ş.
TS EN ISO 9001:2000
Ser No: 300-01
Sarıncı Yolu Üzeri No: 7 Gaziemir / İZMİR
Tel: (0232) 252 22 85
Nisan 2010

Genel Dağıtım
Gökkuşluğu Pazarlama ve Dağıtım
Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31 Tek-Er İş Merkezi
Mahmutbey / İSTANBUL
Tel: (0212) 410 50 60 Faks: (0212) 445 84 64

Muștu Yayınları
Kısıklı Mahallesi Meltem Sokak No: 5
34676 Üsküdar / İSTANBUL
Tel: (0216) 318 42 88 Faks: (0216) 318 52 20
www.mustu.com

İÇİNDEKİLER

Bir Yiğidin
Muştusu

1

Arslan Beyin
Hikâyesi

7

Nerede Birlik
Orada Dirlik

16

20

Alparslan'ın
Rüyası

30

Horasan'a
Hicret

37

Zafere
Doğru

Hükümdarlık
Yolu

45

Akınlar
ve
Fetihler

52

Anadolu
Başlar
Vatan
Olmaya

58

70

Malazgirt'ten
Açılan Kapı

83

Fetihlerin
Babası

88

Sözlük

BİR YİĞİDİN MUŞTUSU

Çağrı Beyin büyük oğlu Süleyman, avazı çıktığı kadar bağıırıp babasına şöyle seslendi:

– Baba!.. Baba!.. Ebe Ninem seni istiyor. Çağrı Beyim tez otağa gelsin. Gelsin de gün batarken doğan koç yiğidini görsün, diyor.

Sevinçle çadıra yönelen Çağrı Beyi gülerek karşılayan

Ebe Nine:

– Gözün aydın Çağrı Beyim, gözün aydın! Koç yiğit bir evlâdın doğdu, deyip yün battaniyeye sardığı oğlan çocuğunu Çağrı Beyin kucağına bıraktı.

Çağrı Bey, çocuğunu bağrına basıp, sevdikten sonra Allah’a şükretti. Belinden çıkardığı altın kesesini Ebe Nineye uzatırken, hanımının yattığı yere doğru yönelerek ona şöyle seslendi:

– Kutlu olsun Aycan Hatun! Allah sana sıhhat afiyet versin. Söyle ne dilersin? Sen ki hatunum ve yiğitlerimin anasıydın, sen ki Çağrı Beye ve Selçuk oğullarına yiğitler yığdın, bir koç yiğit armağan ettin. Aycan Hatun:

– Tek dileğim o ki hayırlı bir evlât olsun.

Çağrı Bey çadırdan çıkarken, Kumral Ananın sağa sola emirler veren tiz sesi obada yankılandı:

Hey oba halkı! Çocuğunu alan gelsin!

Davullar gümbür gümbür dövülsün!

Kınalı koçlar kesilsin, kuzular çevrilsin.

Kazanlarda et kaynasın, Türkmen pilâvı pişsin.

Çağrı Beyin oğlan çocuğunun sofrası kurulsun.

Bütün açlar doyurulsun, fakirler de giydirilsin.

Kumral Ananın emriyle, obadaki herkes harekete geçti.

Çağrı Bey, kibleye döndü ve ellerini gökyüzüne doğru açıp, bütün kalbiyle dua etti:

– Allah'ım, Sana binlerce şükürler olsun. Şükürler olsun ki yolunu beklediğim yiğit doğdu.

Onun doğumu, Selçukluya bir müjde, bu milletin geleceğine açılan bir ufuk, onu aydınlığa kavuşturan bir güneş olsun.

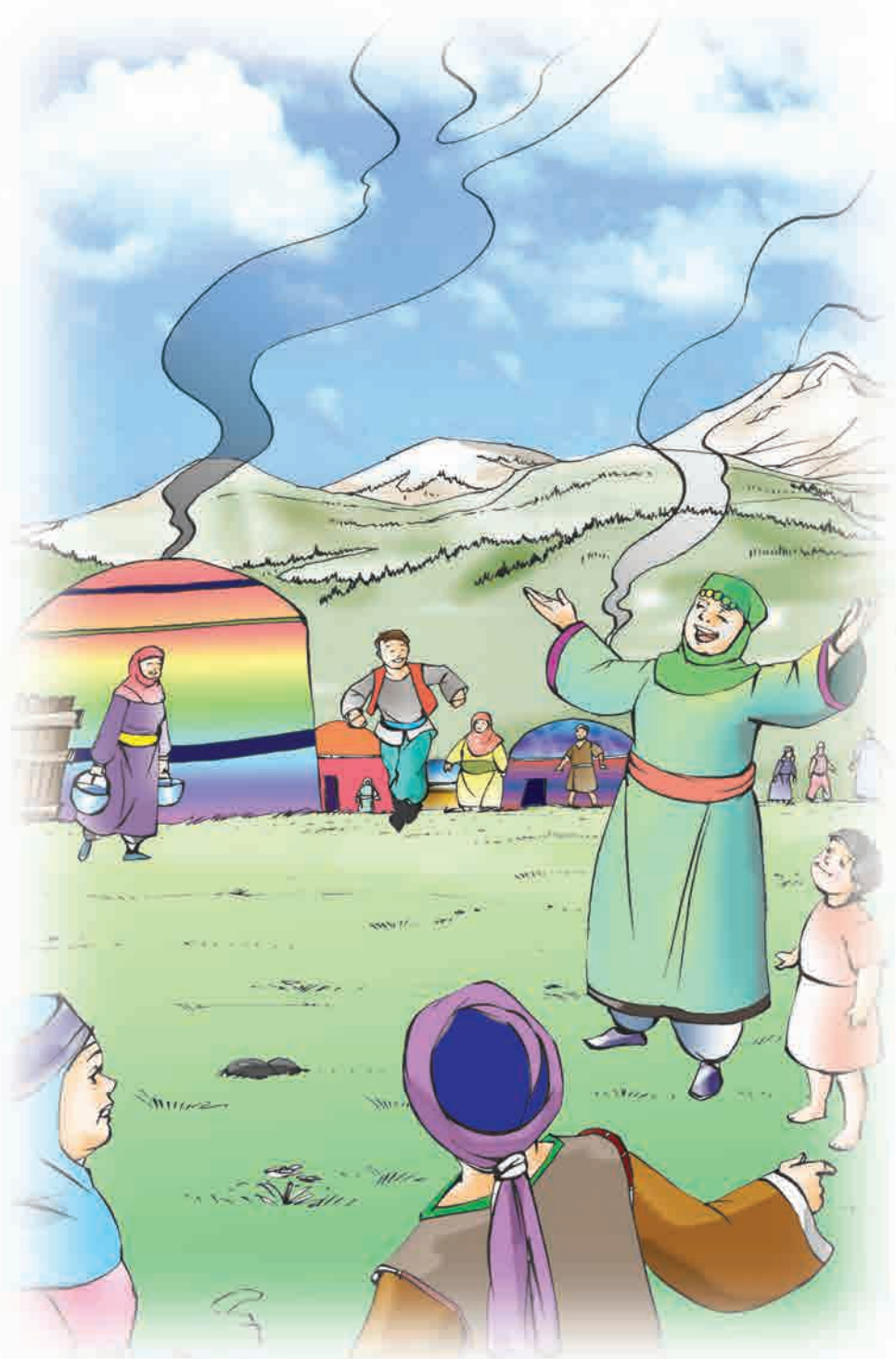
Çağrı Bey, Yüce Allah’a şükretmekte çok haklıydı. Daha iki gün önce, çok sevdiği rahmetli dedesi Selçuk Beyi rüyasında görmüştü. Selçuk Bey, eliyle büyüttüğü torunu Çağrı Beye ne demişti? Çağrı Bey biraz düşündü ve dedesi Selçuk Beyin rüyada kendisine söylediği sözleri hatırlamaya çalıştı:

“Hey, Çağrı Bey oğlum! Bre evlât, yiğit evlât, can evlât!

Yüce Allah, sana kara kaşlı, kara gözlü, kırk tutam kara saçlı, al yanaklı, koç yiğit bir evlât verecek. Adını, tutsak amcan Arslan’ın hatırı için “Alparslan” koyasın. Allah’tan dilerim ki bu yiğit, Türkmenlerin yüz akı olsun. Bu yiğit vesilesiyle inşaallah Türkmenlerin bahtı açılsın, yüzleri gülsün.”

Böyle seslenmişti Selçuk Bey, torunu Çağrı Beye rüyasında. Ve Çağrı Beyin rüyasında duydukları bir bir gerçekleşmeye başlamıştı bile.

Selçukluların vatan mücadelesi, dedeleri Selçuk Bey zamanından beri devam ediyordu. Şüphesiz devlet kurmak, halkın ihtiyaçlarını karşılamak kolay değildi. Bütün bu zorluklar yaşanırken, Çağrı Beyin gül yüzlü oğlunun doğumu hayra alâmet olarak yorumlanmıştı.

Çağrı Bey başını göğ'e kaldırarak haykırdı:

“Hey!.. Siz, uçan kuşlar!

Uçun, gidin. Hindistan’a tez varın.

Kalencer Kalesi’ndeki tutsak amcam Arslan Beye haber verin. Çağrı Beyin bir oğlu doğdu. Adını senin için “Alparslan” koydu.

Allah’tan tek dileğim o ki Alparslan’ımın yiğitliği ve cesareti, Arslan Bey amcama benzesin.”

ARSLAN BEYİN HİKÂYESİ

Selçuklu Hakanı Arslan Beyin esir düşmesi, kolay unutulacak, sıradan bir olay değildi. Çağrı Bey, her şeyi daha dün olmuş gibi çok iyi hatırlıyordu.

Dedesı Selçuk Beyin ölümünden sonra onun yerine hükümdar olan Arslan Beyin ünü her tarafa yayılmaya başlamıştı.

Gazneliler, Hindistan'ı almakla uğraşırken, Selçukluların harekete geçerek kendilerini uğraştırmalarını istemiyorlardı. Gazneliler Devleti'nin hükümdarı Sultan Mahmut, bir plân yaparak Arslan Beyi sarayına davet etmişti. Arslan Beyle birlikte yeğenleri Çağrı ve Tuğrul Beyler de davetliler arasındaydı. Aslında hem Çağrı Bey hem de Tuğrul Bey bu davete katılmayı pek istememişlerdi. Arslan Bey ise yanına Türkmenlerin ileri gelen beylerini de alarak kendisi için hazırlanan tuzaktan habersiz davete katılmıştı.

Sultan Mahmut, Arslan Beyin onuruna düzenlediği yemek ziyafetinde, Selçukluların gücünü öğrenmek istemiş ve aralarında şöyle bir konuşma geçmişti:

– Düşmanla savaşırsak Selçuklu dostlarımız bize nasıl ve ne kadar yardım eder?

Arslan Bey, sadağından bir ok çıkarıp Sultan Mahmut’a uzatarak:

– Savaşa girersen, bu oku ulağınla bana gönder, sana hemen bin atlı gönderirim.

Sultan Mahmut:

– Ya bin atlı az gelirse?

Arslan Bey ikinci oku uzatarak:

– Bu iki oku bana gönder, inşaallah on bin atlı gönderirim.

Sultan Mahmut:

– Ya o da yetmezse, deyince Arslan Bey ona yayını uzatarak:

– Bana yayımı gönderirsen, Allah’ın izniyle sana elli bin atlı gönderirim, demişti.

Arslan Beyin bu sözleri Sultan Mahmut’u iyiden iyiye ürkütmüştü. Demek ki Selçuklular, tahmin ettiğinden daha hızlı güçleniyorlardı. Gazneliler ise güçlerinin büyük bir bölümünü Hindistan’ın fethine ayırmışlardı. Sultan Mahmut, Selçukluların bu denli güçlenmesinin kendileri için tehlikeli olabileceğini düşündü.

Gazneli Sultan Mahmut, hazırladığı plânı uygulamaya başladı. Bu plâna göre, davetliler arasında

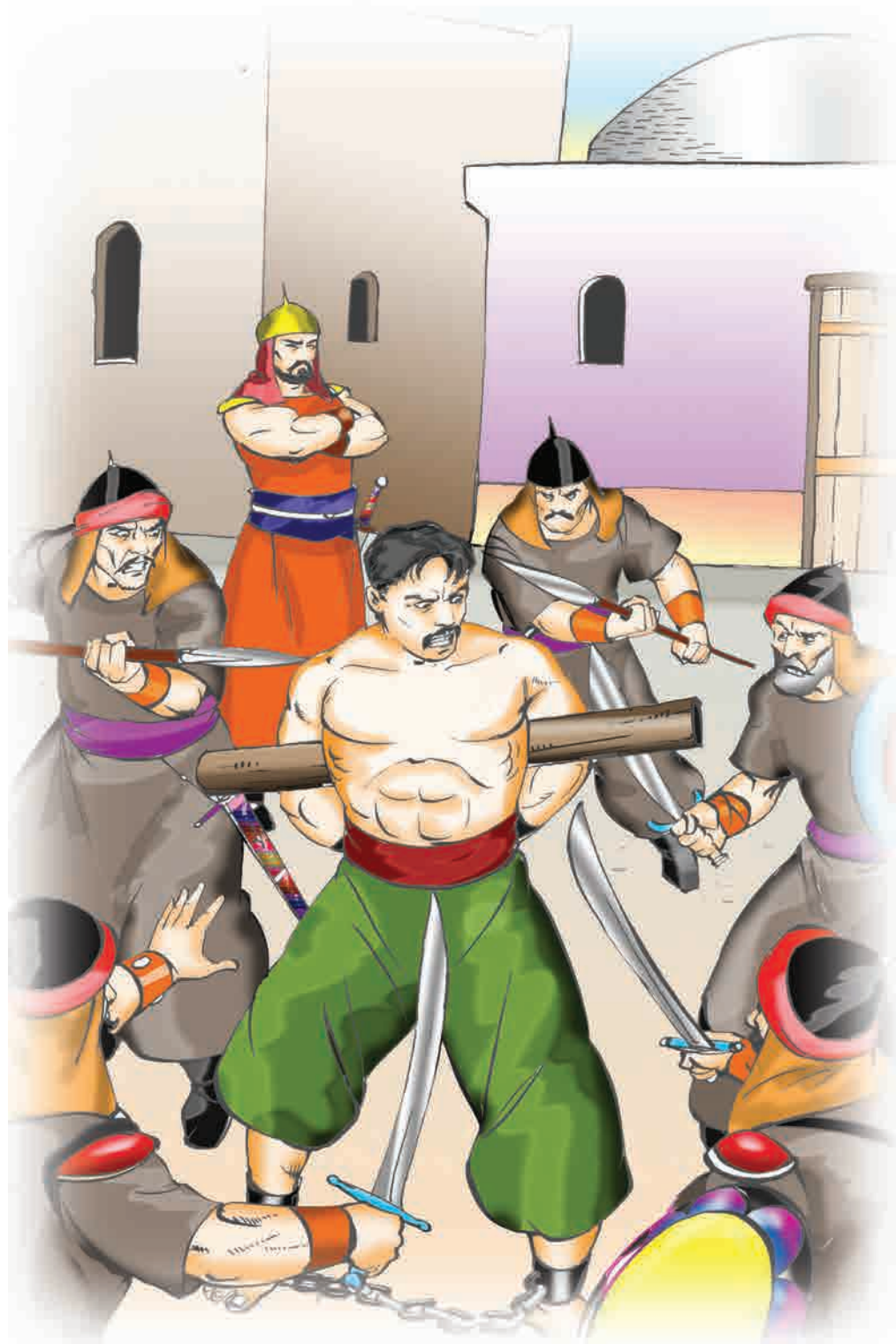
çeşitli yarışmalar düzenleyecek ve onları yorgun düşürüp esir alacaktı.

Müsabakalar at yarışları ile başladı. At yarışlarını; mızrak, bıçak ve oklarla hedef vurma yarışmaları takip etti. Bütün müsabakaları Arslan Bey kazanıyordu. Yarışmalar saatlerce devam etti. Güreşler, kılıç kalkan gösterileri ve av partileri yapıldı. Selçuklu beylerinin yiğitliği, Gaznelileri âdeta şaşkına çeviriyordu.

Yarışmalar gün batımına doğru bitti. Arslan Bey ve arkadaşları müsaade isteyip gitmeye hazırlanırken, çevreleri silâhlı onlarca asker tarafından kuşatıldı. Gün boyu bir hayli yorgun düşen Arslan Bey ve adamları kısa süren bir çarpışmadan sonra esir alındılar.

Sultan Mahmut, Arslan Beyi Hindistan'daki Kalencer Kalesi'ne hapsedti. Oysa alabildiğine iyi niyetli olan Arslan Bey, Gazne sultanına dostça davranmıştı. Darda kaldığında her türlü yardıma hazır olduğunu belirtmişti. Bu güzel davranışının karşılığı böyle mi olmalıydı? Dostların vefasızlığı, kim bilir ona ne kadar da ağır geliyordu.

Zaten her ikisi de Müslüman ve Türk devleti olan Gazneliler ile Selçuklular arasındaki bu çekişme, “Orta Asya’ya hâkim olma” mücadelesiydi.

Çağrı, Tuğrul ve Kutalmış Beyler; Arslan Beyin geri verilmesi için Gaznelilerden birçok kez istekte bulundular. Ancak bu istekleri her defasında reddedildi.

Onun tutsak bulunduğu kale, ulaşılması zor, çok sarp bir yerdeydi. Bu durum iki taraf arasındaki gerginliği daha da artırıyordu.

Tuğrul ve Çağrı Beyler, amcaları Arslan Beyi kurtarmak için, Kutalmış'a danışmak ve fikrini almak üzere haber gönderdi. Arslan Beyin oğlu Kutalmış da bu daveti memnuniyetle kabul etti. Bir araya geldiklerinde, konuyla ilgili aralarında şöyle bir konuşma geçti:

Tuğrul Bey:

– Kalencer Kalesi'nin nerede olduğunu biliyor musun?

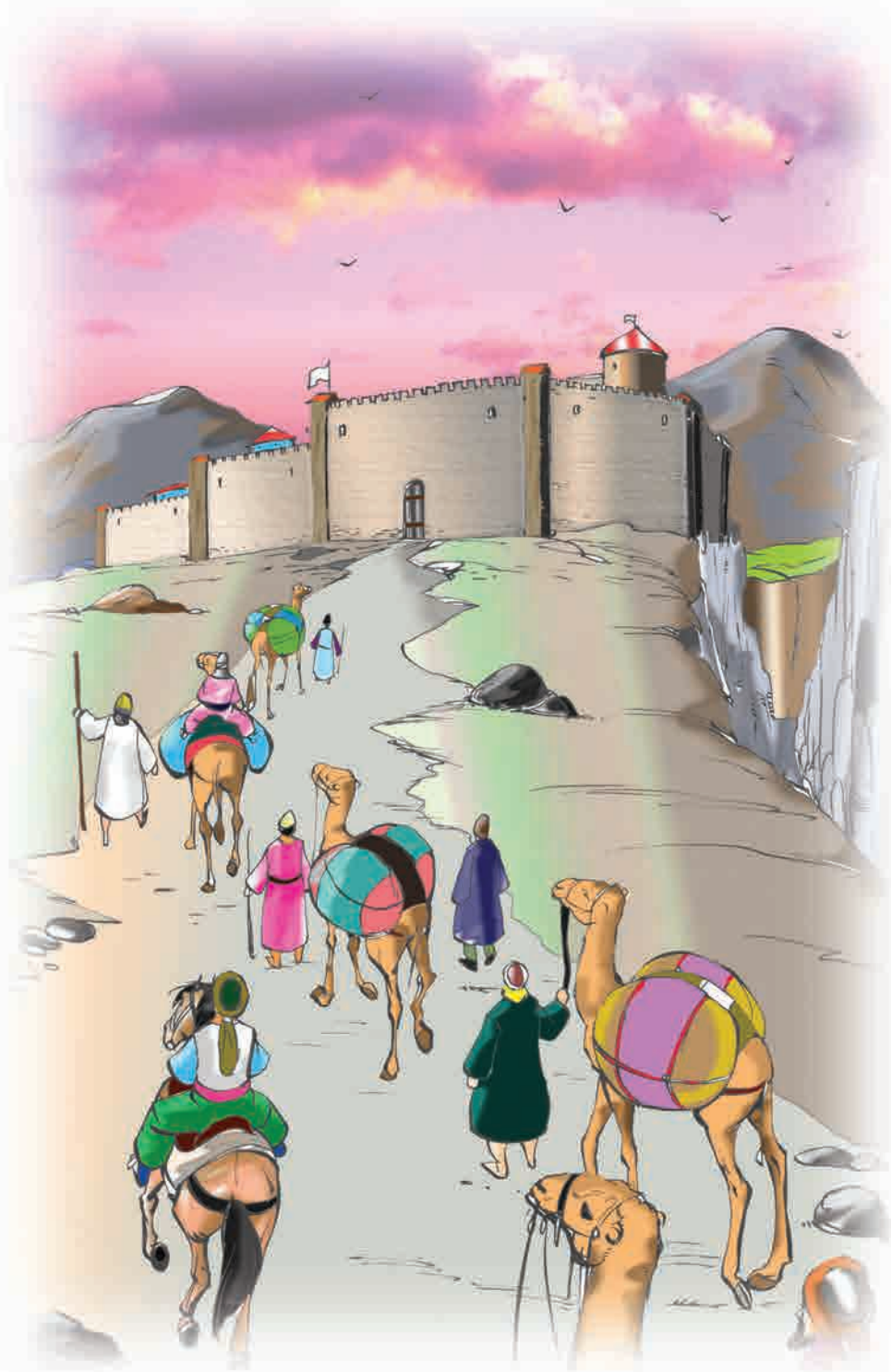
Gözleri nemlenen Kutalmış, uzaklara bakarak:

– Hindistan'da, Ganj Nehri'nin güneyinde, çok sarp bir yerde...

Tuğrul Bey:

– Sen, Kalencer'a gidip kaleyi gördün mü?

Başını önüne eğen Kutalmış:

– Hayır, ben ve kardeşim Resul oraya götürülürken, gece karanlığından yararlanarak zor kaçabildik.

Çağrı Bey, merak içinde söze girerek:

– Peşinize düşmediler mi?

Kutalmış Bey:

– Belki kaçtığımızı anlayamadılar, belki de geç anladılar. Çünkü günlerce yol yürüdük, gelen geçen kimseye rastlamadık.

Çağrı Bey, ayağa kalkarak:

– Birkaç birlikle oralara gitmek mümkün olabilir mi, diye sordu.

Kutalmış, Çağrı Beyin yüzüne bakarak:

– Mümkün olmasına mümkün, ama bu gerçekten çok zor olur. Haftalarca, hatta aylarca yol almak lâzım. Hindistan yolu uzak ve tehlikelidir. Gazneliler, birliklerimizi fark ederlerse, oraya hiç kimseyi yansıtırmazlar, dedi.

Tuğrul Bey araya girerek:

– Biz bir ticaret kervan ile tacir kılığında bir birliğimizi Kalencer Kalesi'ne kadar gönderdik. Arslan Bey amcam bize haber saldı, dedi.

Gözleri fal taşı gibi açılan Kutalmış Bey, merakla:

– Arslan Bey babam ne dedi, diye sordu.

Çağrı Bey dayanamayarak:

– Benim buradan kurtulmam çok zor, hatta imkânsız gibi. Sakın beni kurtarmak için tuzağa düşüp kendinizi telef etmeyin. Gazneliler dost görünerek bize tuzak kurdu.

– Ben yeterince önlem alamadım ve büyük bir hata ettim. Suçu kadere yükleyemem. Ama siz siz olun! tedbirli davranın ve Gazneli Sultan Mahmud’un tuzağına düşmeyiniz, dedi.

Tuğrul Bey:

– Gezgin tüccar kılığında Kalencer’a giden yiğitlerimiz de yolun emin ve rahat olmadığını söylediler. Bütün bunlara rağmen, daha kalabalık bir birliği ticaret kervanı görünümüyle tekrar oralara göndermeye karar verdik, diye devam etti.

Kutalmış Bey, başını önüne eğerek, kendisinin de bütün gayretlere rağmen babasını kurtaramadığını söyledi. Sonra da Çağrı ve Tuğrul Beylere teşekkür ederek ayrıldı.

Selçuklu Türkmenlerinden seçilen bin kişiye yakın bir akıncı birliği, ilkbaharda “İpek Kervanı” adı altında yola çıktı.

Ancak, kış mevsiminde Hindistan’dan dönebilen kervandaki yiğitlerin yarısı, sıtma hastalığından vefat ettiler. Gelenler, Kalencer Kalesi’nin; Gazne Ordusu’nun çok kalabalık askerî birliklerince korunduğunu belirttiler. Üstelik Arslan Beyi oradan kurtarmanın hemen hemen imkânsız olduğunu söylediler.

Gerçekten de Gazneliler, Arslan Beyin Selçuklular tarafından kaçırılmasını önlemek için, çok büyük askerî tedbirler almışlardı.

NEREDE BİRLİK ORADA DİRLİK

Alparslan'ın doğumundan üç yıl sonra, Hindistan'daki Kalencer Kalesi'nden Arslan Beyin ölüm haberi geldi.

Çağrı Bey, amcasının ölümüne herkesten çok üzölmüştü. Bununla birlikte oldukça sabırlı davrandı. Dedesi Selçuk Bey bir sohbetinde, “Bey kısmına yiğitlik ve cesaret yetmez oğul. Bey dediğın hem akıllı olacak, hem de düşmanın oyununu bozacak.” demişti. Şimdi dedesinin sözlerini daha iyi anlıyordu Çağrı Bey. Arslan Bey yiğitti, cesurdu yardımseverdi, cömertti; ancak düşmanın oyununu bozamamıştı.

Arslan Beyin ölümünden sonra, Çağrı ve Tuğrul Beyler, Selçuklulara iyi bir gelecek hazırlamak için çalışmalara başladılar. Önce çok sağlam bir plân yapmayı düşündüler. Peygamber Efendimizin sünnetine uyup istişare etmek, herkesin fikrinden yararlanmak istiyorlardı. Bu amaçla bütün Selçuklu ve Türkmenlere haber salarak kurultayın toplanmasını sağladılar.

Karşılıklı fikir alışverişinin yapıldığı kurultayda, beylerin arasında çeşitli konuşmalar geçti. Bu konuşmalardan birini yapan Tuğrul Bey:

“Beylerim, emirlerim, yiğit kardeşlerim!

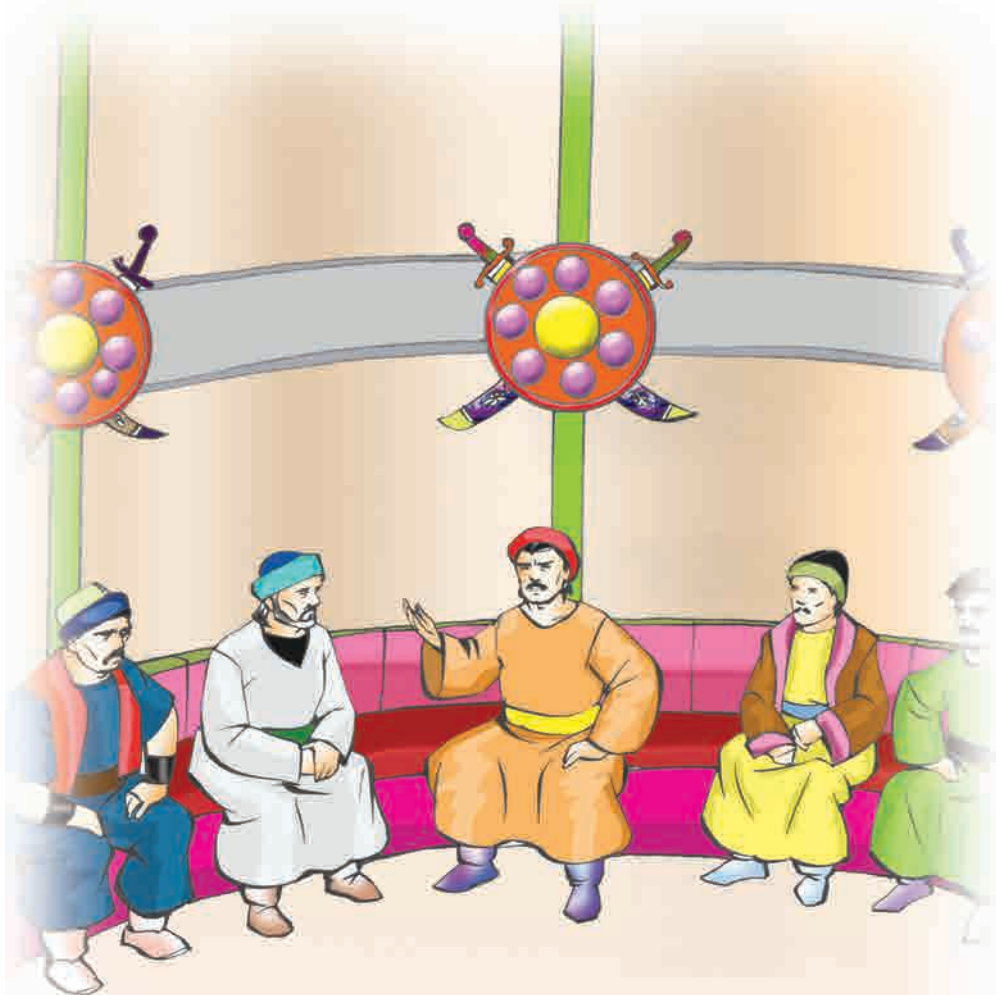
Büyüğümüz ve amcamız Arslan Yabgu, Kalencer Kalesi’nde ruhunu Hakk’a teslim etmiştir. Ona Yüce Allah’tan rahmet dileriz. Bu kara haber, bizleri epeyce sarsmıştır. İnşaallah amcam Arslan Beyin burada çektiği sıkıntılar, ebedî hayatta yüzünün gülmesine sebep olur. Bugün, yas tutma günü değil, Selçukluların alacağı tedbiri konuşma günüdür.

Ey gün görmüş, saç ağartmış, bilge büyükle-
rim, akranlarım ve genç yiğitlerim!

Böylesi bir kara günden sonra tedbirimiz ne olmalı? Atalarımız der ki “İki bilgi bir bilgiden güzel ve hayırlıdır.” dedikten sonra tek bir mızrağı iki eliyle büküp attı. Daha sonra kucağına aldığı bir demet mızrağı ancak hafifçe esnetebildi ve güçlü bir sesle konuşmasını şöyle sürdürdü:

“Ak saçlı bilge atalarım gibi, ben de derim ki:

Tedbirimiz, birlik olmaktır. Güçlü olmanın ilk şartı, birlik ve beraberliktir. Zafer kazanmanın şartlarından biri de budur.

Selçuklu, başsız kalmamalıdır. Önce kendimize bir baş seçmeliyiz. Musa Amcamız, Selçuk atamızın emanetidir ve de büyüğümüzdür. Hakanlık, onun hakkıdır. Ben Selçuk Atamın dediğini bilir, onu söylerim. Türkmen, başsız kalmamalı; cesur, yiğit ve akıllı olmalıdır. Tedbirde hata etmemeli; düşmanın hilesini aklıyla bozmalıdır.”

Türkmen Beyleri, kurultayda Tuğrul Beyin getirdiği teklifi uygun buldu. Böylece Çağrı ve Tuğrul Beylerin amcaları Musa Bey, Selçuklu Devleti’nin başına hakanlığa getirildi.

ALPARSLAN'IN RÜYASI

Alparslan, okuduğu kitaptan başını kaldırıp düşüncelere dalmıştı. Bilge Kağan'ı düşünüyordu. Düşmanlarının hilelerini önceden fark eden, bıraktığı yazılı öğütlerle hâlâ millete ışık tutan Bilge Kağan'a hayranlık duyuyordu. Bunları düşünürken annesinin kendisine seslendiğini fark etti. Ancak okuduğu kitabın da verdiği yorgunlukla derin bir uykuya daldı.

Annesi yanına gelerek uyurken bile hâlâ elinde tuttuğu kitabı Alparslan'ın elinden aldı. Oğlunun yanağından öperek üzerini örttü. Şimdi küçük Alparslan, Bilge Kağan'ı rüyasında görüyordu...

Bilge Kağan, otağın ortasında bağdaş kurmuş “Oğuz Töresi ve Düşmanların Hileleri” konusunda yine Türk beylerini uyarıyordu.

“Sakın ha! Düşmanların ipek kumaşına, çil çil sarı altınına, ipek kumaş gibi yumuşak ve tatlı sözlerine, gönderdiği hediyelere kanmayınız.

Bunlara inanırsanız, güzel yurdunuz düşman eline geçer.

Türk Devleti yıkılır. Sizler de yok olursunuz.” diyordu.

Yine Alparslan’ın rüyasında: Çiçi Han, kaleyi teslim etme karşılığında serbest bırakılma teklifini reddediyor, Çinlilerle ölümüne savaşmayı tercih ediyordu.

Kürşad, kendisiyle birlikte Çin sarayını basan atlı arkadaşlarıyla Vey Irmağı’nın kenarında etrafını saran binlerce düşman askerine karşı kahramanca kılıç sallıyordu.

O heybetli duruşu ile atası Selçuk Bey kendisine dönüyor ve şöyle diyordu:

“Hey bre yiğit! Can Alparslan!

Anadolu’nun kapılarını sen açacaksın.

Türk töresini sen sürdüreceksin.

Allah yolunda kutlu askerle gazaya çıkacaksın.

Korkma ve atını gün batımına doğru sür.

Haydi yiğidim, bahtın ve uğrun açık olsun.

Yüreğin ve bileğin güçlü olsun.

Kılıcın keskin, gazan mübarek olsun.

Gün batımındaki topraklar sizlere yurt olsun.
Allah yar ve yardımcın olsun.”

Alparslan, gördüğü rüyanın etkisiyle uyanıp gözlerini açtığı anda, babasının ellerini açmış dua etmekte olduğunu gördü. Belli ki gece namazına kalkmıştı babası. Bir yandan da rüyasında rahmetli dedesi Selçuk Beyden duyduğu sözler hâlâ kulağında yankılanıyordu Alparslan'ın. Diğer taraftan, babası Çağrı Beyin duasına kulak verdi. Çağrı Bey:

“Allah'ım, sana inanıyor ve sana güveniyoruz!

Allah'ım, bizleri düşmanların şer ve belâsından koru!

Allah'ım, bizlere dinimizi, milletimizi, ailemizi, çocuklarımızı, namusumuzu koruma gücü ver!

Allah'ım, bizleri sıkıntılarımızdan kurtar, bize yer yurt nasip et!

Allah'ım, Hak yolundaki mücadelemizde bizleri başarılı kıl, düşmana karşı muzaffer eyle.

Allah'ım, bizleri öğrendiklerini yaşayan mü'min kullarından eyle.” dedi ve Fatiha'yı okuyup ellerini yüzüne sürdü.

Vakit sabah ezanına yakındı. Duasını bitiren Çağrı Bey, Alparslan'ın uyanık olduğunu görünce gülümseyerek yatağına yaklaştı. Saçlarını okşayarak oğluna şöyle dedi:

“Can oğul, Allah'a kulluk şarttır.

Namaz dinin direği, dua ise ruhun gıdasıdır.

Kula kulluk yapılmaz, kulluk yalnız Allah'adır.

Allah, kendisine inananlara daima yardımcı olur. Zaten sen bunları hem annenden hem de Sarı Hoca'ndan öğreniyorsun.”

Çağrı Bey oğluna şefkatle sarıldı. Alnından öptü. “Ölürsem gözüm arkada kalmayacak.” diye düşündü. Oğulları Süleyman, Alparslan ve Kavurd birer kahramandılar. Hele Alparslan'ın üstün yetenekleri ve liderlik vasıfları bambaşkaydı.

Çağrı Bey, gözlerini Alparslan'ın gözlerine dikerek konuşmaya başladı:

“Ey oğul! Şunu bilmelisin ki bir gün bu dünyadan ayrılacağım. O zaman sana bırakacağım en güzel hediye güzel ahlâkın olacaktır.

İnşaallah büyüyünce ço iyi bir lider olup ülkeni yöneteceksin. O gün geldiğinde adaletli davranmalı, çevrene danışmalı tehlikeleri önceden sezmeli ve hata yapmamalısın.

Alparslan, babasının güzel duasını ve öğüdünü düşündü. Sonra da rüyada gördüklerini hatırladı, dudaklarında tatlı bir tebessüm belirdi.

Onun gülümser hâlini gören anası Aycan Hatun, zaman kaybetmeden oğlunun sırtına kaftanını geçirerek:

– Sakın üşütmeyesin yiğidim, hava çok soğuk, dedi. Sonra da tebensüm etmesinin sebebini sordu.

Alparslan da anasına dönerek:

– Sağol ana... Can ana! Rüyamda atalarım Bilge Kağan'ı ve Selçuk dedemi gördüm.

Anası gülümseyerek:

– Hayırdır inşallah evlât, dedi.

Alparslan, tam anlatacaktı ki dışarıda yoğunlaşan koşuşturma ve ayak seslerinden sabah namazı vaktinin geldiğini anladı. Anasından müsaade alıp, hızla kalktı, abdest alarak üstünü giydi. Heyecanla koşup mescide yetişerek Sarı Hocanın ve büyükle-
rinin arkasında, arkadaşlarıyla birlikte namazını kıldı.

Çağrı Bey, mescidin çıkışında çok sevdiği oğlu Alparslan'a sevgi ve ümitle baktı. İçten içe “Bir başkalık var bu çocukta!” diye düşündü. Bir an Alparslan'ın şahsında kendi küçüklüğünü hatırladı. Bütün hâl, hareket ve tavırları kendi çocukluğu gibiydi. Gerçekten de Alparslan sıradan biri değil, yiğit Çağrı Beyin yiğit oğluydu ve kişiliği aynen babasına benziyordu. O başka değil, bambaşka olacaktı.

Gün ağarmaya başladı. Annesi, her zaman olduğu gibi sabah çorbasını hazırladı. Alparslan alelacele bir tas çorba içti ve sofradan kalktı. Silâh eğitimi almak için acele ediyordu. Okunu, yayını ve

kılıcını alarak herkesten önce eğitim alanına koştu. Zaten, kuşanarak eğitim alanına ilk giden hep o oluyordu. Hocası uzaktan görününce, Alparslan'ın arkadaşları da eğitim alanına doğru koşmaya başladı. Meydanın tam ortasında Alparslan'ı gören hocası gülümseyerek şöyle seslendi:

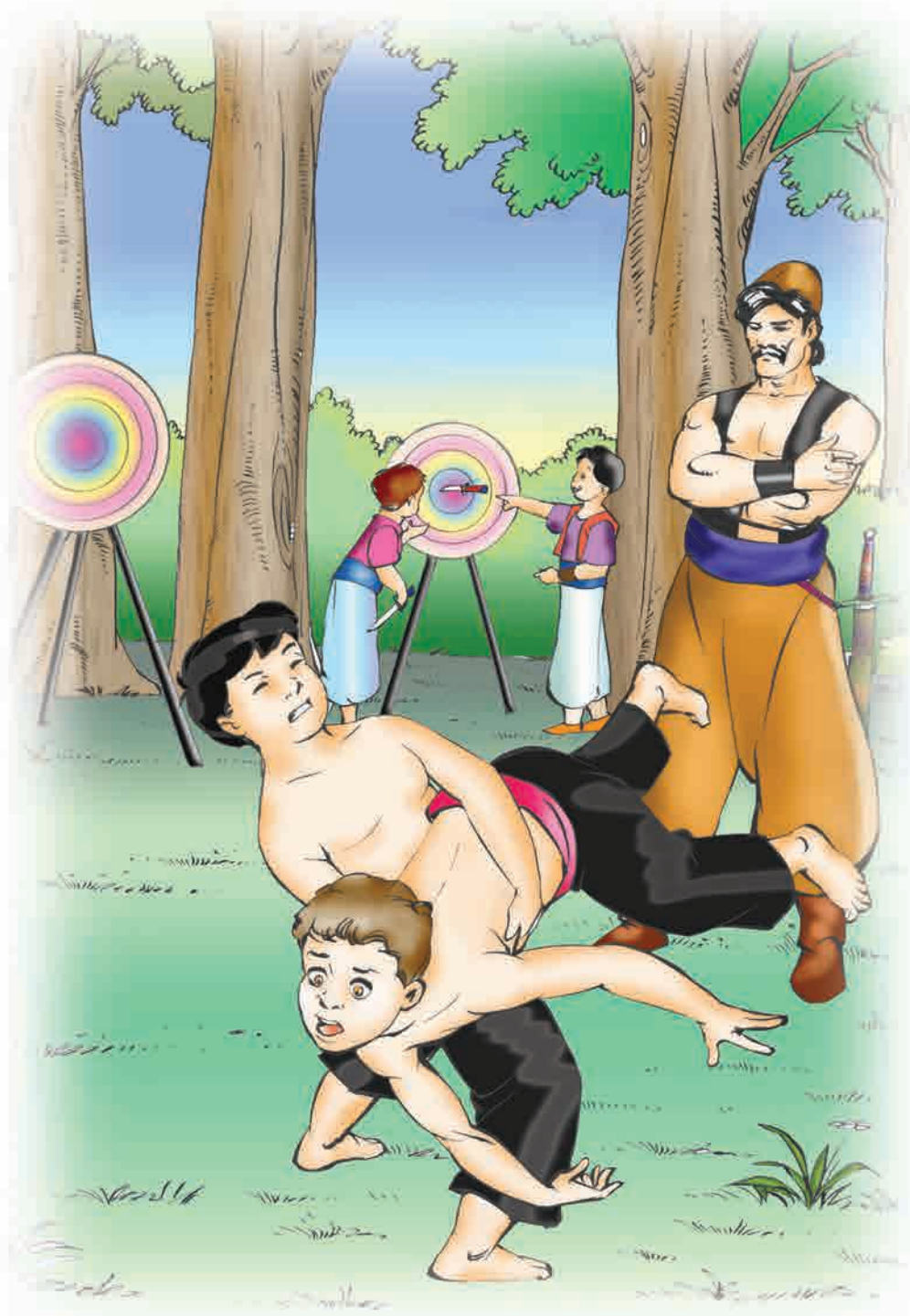
– Bre koç yiğit, bre Alparslan! Er meydanına kılıcını kuşanıp senden önce gelen yok, bu ne hız?

Alparslan çoktan, birkaç çocukla güreşe tutuşup eğitim için ısınmaya başlamıştı bile.

Çocuklara silâh eğitimini Sav Tekin Hoca veriyordu. Sav Tekin, Çağrı Beyin çok sevdiği, şehit olmuş arkadaşlarından birinin oğluydu. Çok güzel silâh kullanır, savaş oyunlarını çok iyi bilirdi. Bütün Türkmen gençleri silâh eğitimini ondan alırdı.

O günkü eğitimde de yaşıtı olan çocuklar arasında en hızlı koşup rakiplerini geride bırakan; yayını en fazla gerip, okunu en uzağa fırlatan Alparslan'dı. Aynı anda yaşıtı iki kişiyle güreşerek onları yenen; iri boynuzlu koşun sırtına binip de yere düşmeyen; koşarken av bıçağını çekerek kütüğe en iyi isabet ettiren yine Alparslan oldu.

Alparslan'ın aldığı eğitim sadece bunlarla sınırlı değildi. Yaşıtlarıyla yüzme yarışları yapar, sık sık bilek güreşine tutuşurdu. Biraz daha büyüyünce, at yarışlarına ve cirit oyunlarına da katıldı.

HORASAN'A HİCRET

Alparslan'ın babası Çağrı Bey, etrafındakileri daima uyarırdı. “Su uyur, düşman uyumaz.” düşüncesindeydi. Her zaman çok dikkatli ve hazırlıklı olmak gerektiğini söylerdi. Tuğrul Bey de “Tedbirli olmak en büyük silâhtır.” diyordu.

Çağrı Bey, gece atına atlayıp obanın etrafını dolaşır, etrafı kontrol ederdi. Hava iyi olduğu zaman, yanına Alparslan'ı da alırdı. Son günlerde babasının etrafı daha sık kontrol etmesi Alparslan'ın dikkatinden kaçmadı. Alparslan, babasının konuşmalarından Cend Emiri Şah Melik'in Selçuklulara zarar vermek için fırsat kolladığını anlamıştı.

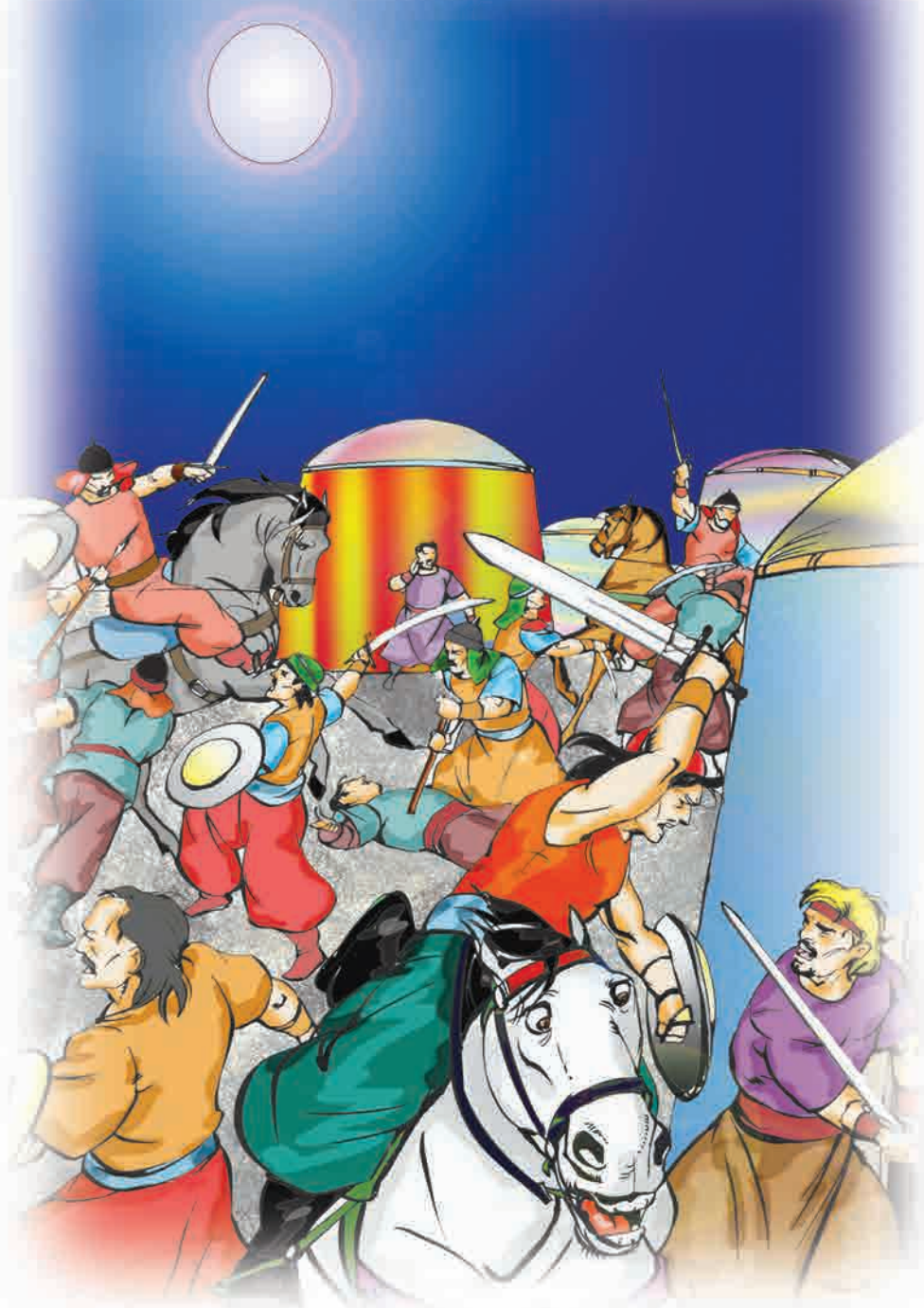
Zifirî karanlık ve çok soğuk bir geceydi. Rüzgârın ıslık çalan sesi ve köpek havlamaları işitiliyordu. Çağrı Beyi yine uyku tutmadı. Etrafı dolaşıp nöbetçilere bakmak için çadırından dışarı çıktı. Bir anda dışarıda, köpek havlamaları, bağrışmalar, at kişnemeleri ve kılıç şakırtıları birbirine karıştı. Dışarıdan Çağrı Beyin, Türkmen yiğitlerine seslenişi du yuldu. Derken, dışarıdaki sesler önce hafifledi, sonra kesildi. Zaten vuruşma çok sürmedi,

hazırlıklı olan Türkmen yiğitleri, baskını yapanları geldiklerine geleceklerine pişman etmişti.

Yakalanan baskıncı askerlerden bazıları konuşturuldu ve baskını kimlerin yaptırdığı da öğrenildi. Çağrı Beyin tahmini doğru çıkmıştı. Baskını yaptıran, Selçuklu Türkmenlerinin gittikçe güçlenmelerinden endişe eden Cend Valisi Şah Melik'ti. Şah Melik'in, böyle bir baskın hazırlığı yaptığını önceden haber alan Çağrı Bey, zamanında aldığı önlemlerle kayıp vermedi ve Şah Melik'in adamlarını gafil avladı. Fakat maalesef diğer obalarda Selçukluların kaybı çoktu.

Baskından sonra Selçuklular, Cend şehrinin kendileri için tehlikeli olduğunu anladılar. Horasan'a gitmenin güvenli olacağına karar verdiler. Bu kararın verildiği kurultayda Alparslan'ın babası Çağrı Bey, şu düşünceleri dile getirmişti:

“Hem Peygamber Efendimiz böyle yapmamış mıydı? Müslümanların; Mekke'li müşriklerin zulmünden kurtulması için, önce Habeşistan'a sonra da Medine'ye hicret etmelerini istememiş miydi? Mü'minlerin dinlerini koruyup, ibadetlerini serbestçe yapabilmeleri için bunun gerekliliğini ortaya koymamış mıydı? Bu hicret vesilesiyle sahabiler dinlerini daha geniş bir alana yayma fırsatını yakalamışlardı.”

Demek ki hicret, sonuçları yönüyle bir rahmetti. Bu düşünceyle Selçukluların Horasan'a göçü ailesinin hayatta kalan en büyüğü olarak, elinizi öpmeye ve hayır dualarınızı almaya geleceğim." diyerek amcasının bulunduğu şehre ordusuyla hareket etti. Musa Yabgu'ya büyük hürmette bulundu, tavsiyelerini ve hayır dualarını aldı. Gittikçe ünlenen Selçukluların, Çağrı Bey komutanlığında Horasan'a gelişi, elbette Gaznelileri hoşnut etmedi. Gazne Sultanı güçlenmekte olan Selçuklulardan korkuyordu. Horasan'daki Türkmenlerin onları destekleyeceğini biliyordu. En iyisi bir yolunu bulup onları Horasan'dan atmaktı. Ama gücü buna yetebilecek miydi?

Selçuklular, Gaznelilere önce bir mektup göndererek yersiz yurtsuz kaldıklarını, haksız yere Cend Emirinin baskınına uğradıklarını söylediler. Hayvanlarına otlak aradıklarını, Gaznelilere hizmet ve yardım etmeleri karşılığında, Horasan'da kalmak istediklerini uygun bir dille iletiler.

Daha sonra, Gaznelilerle bu konuyu görüşmek üzere Horasan Valisine bir heyet gönderildi. Selçuklu heyeti, Koca Umur Gazi'nin başkanlığında Horasan Valisinin huzuruna çıktı. Selçuklu heyetine ne istediklerini soran Gazne Valisine Koca Umur:

– Beyim, bizler Selçuklu Türkmenleriyiz. Cend Emiri gece baskınıyla halkımıza sıkıntı veriyor. Kendi topraklarında hayvanlarımızı otlatmamızı istemiyor. Savaşmaktan yana olmadığımız için biz de Horasan’a göçtük. İzninizle Horasan’da eğlenmek, hayvanlarımızı otlatmak isteriz, dedi.

Vali, Koca Umur’u küçümser bir tavırla:

– Buna karşılık bize ne vereceksiniz?

Koca Umur:

– Sizlerle dost olur, dostunuza dost der, düşmanınıza kılıç çalar, size yardım ve hizmet ederiz.

Vali kızgınlıkla:

– Bunlar yetmez, bize vergi ve haraç vereceksiniz.

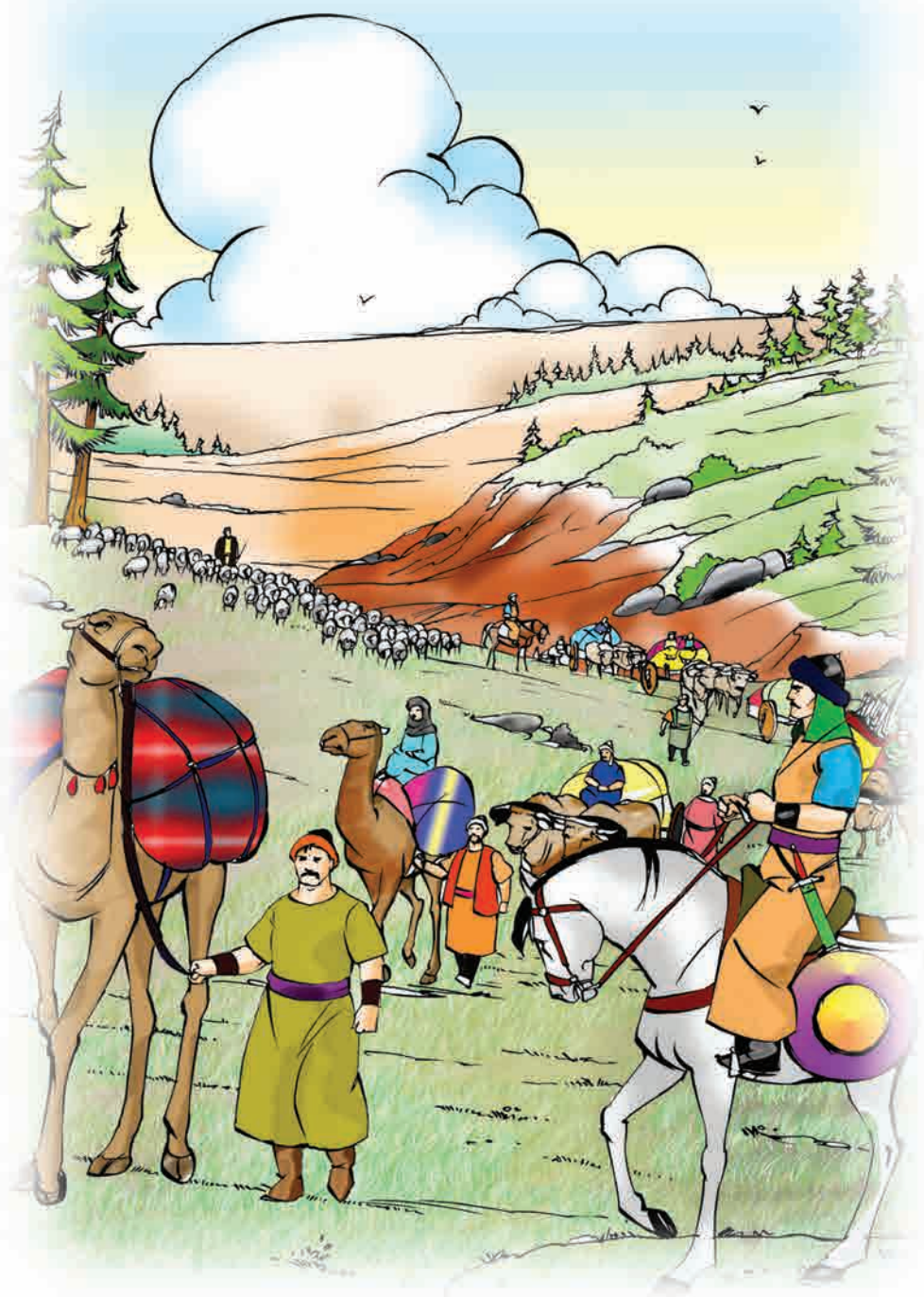
Koca Umur’un yüz hatları gerildi. Sert bir ifadeyle valiye:

– Vergi sizin hakkınız. Ancak bizler Müslüman ve Türkmeniz. Selçuklular hiç kimseye haraç vermez, deyince vali,

– Herkesten olduğu gibi sizden de haraç alırlar, diyerek Koca Umur’u tersledi.

Bunun üzerine Koca Umur:

– Müslüman, Müslümandan haraç alır mı? Biz kâfir miyiz ki haraç verelim? Sultan Mahmut zamanında bile, Selçuklu Türkmenlerinden haraç alınmadı. Biz haraç vermeyiz, deyince Horasan Valisi de:

– Tez, Horasan’ı terk edin. Ya Horasan’ı terk edersiniz ya da ölümlerden ölüm beğenirsiniz, dedi.

Koca Umur, valinin bu sözlerine ibretli bir karşılık verdi:

– Ölüm, yalnız bizler için değil, bütün insanlar için haktır. Ama ölmeyi de bilmek gerek. Bizler barışı severiz. Ama gerekirse şerefimiz için, düğüne gider gibi yiğitçe ölüme gitmeyi de biliriz!

Gazneliler bu görüşmeden sonra, Selçukluların üzerine ordu gönderdiler. Barınmak için yer ve yurt arayan Selçukluların, bu ölüm-kalım savaşını ne pahasına olursa olsun, kazanmaktan başka bir çareleri yoktu.

Selçuklular, büyük bir kararlılıkla Gazne Ordusu’na saldırdılar ve savaşın en kızıştığı anda, yeniliyormuş gibi sahte bir geri çekilme ve anî bir manevra ile Gaznelileri kuşatarak mağlûp ettiler.

Selçuklular Allah’ın izniyle galip gelmişlerdi. Zafer sonrasında, akıllı bir devlet ve siyaset adamı olan Tuğrul Bey, Gazneli Sultan Mesut’a bir mektup gönderdi. Mektubunda bu savaşı hiç istemediklerini, inançlarının, “Müslüman din kardeşiyle savaşmayı reddettiğini” açıkladı. Ayrıca vali tarafından tahrik edilip savaşa zorlandıklarını, kendilerinin istemeyecek de olsa ailelerini ve evlerini korumak amacıyla savaşmak zorunda kaldıklarını belirtti.

ZAFERE DOĞRU

Bu savaştan sonra Selçuklular, Horasan'ı yurt edindiler. Çağrı Bey Merv'e, Tuğrul Bey Nişabur'a, amcaları Musa Yabgu da Serahs'a yerleşerek devleti yönetmeye başladılar.

Aradan iki yıl geçmişti. Alparslan geçen sürede bütün savaş tekniklerini öğrenmiş, güçlü, çevik bir delikanlı olmuştu.

Horasan'ı yurt edinen Selçuklular için şimdi yeni bir tehlike kapıdaydı. Gazneli Devleti'nin hükümdarı Sultan Mesut, Selçukluların üzerine büyük bir orduyu sürmenin hazırlıkları içindeydi. Aslında Selçuklular da her türlü savaşa hazırdılar. Fakat Gaznelilere, iki Müslüman devletin birbiriyle savaşmasının uygun olmayacağını anlatmak istiyorlardı.

Selçuklular, aldıkları karar gereğince Sultan Mesut'a barış teklif ettiler. Kendilerine baskı ve zulüm yapılmadığı sürece barış içinde yaşamak istediklerini belirttiler. Ancak Sultan Mesut, Selçukluların barış teklifini geri çevirdi. Barış teklifleri

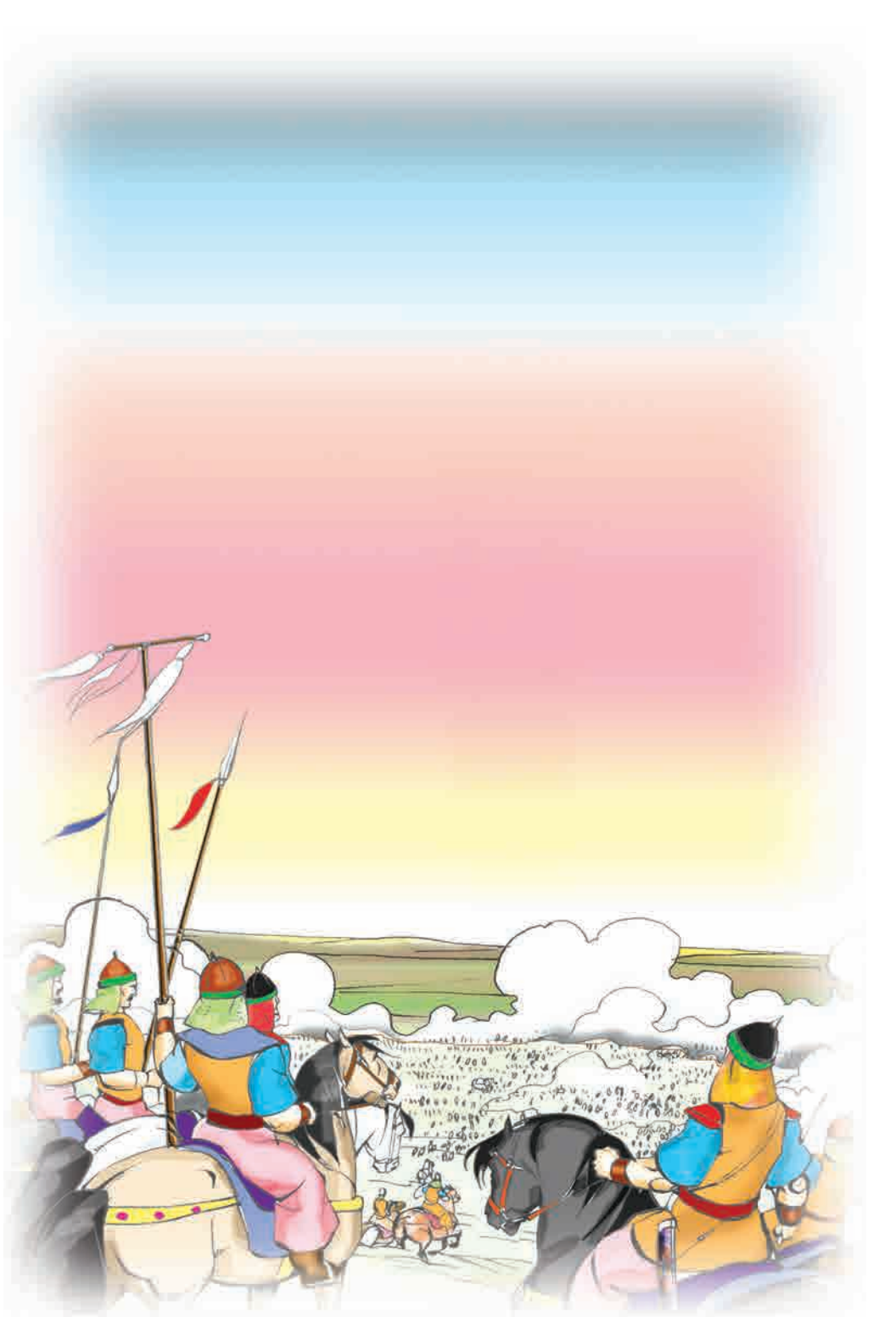
geri çevrilen Selçuklular, ya savaşı kazanarak Gaznelilerin baskısından kurtulup yer ve yurt sahibi olacak ya da yok olacaktı.

Savaş meclisi hemen toplandı. Tuğrul Bey, dünyanın en büyük ordusuyla savaşp Selçukluların geleceğini tehlikeye atmayı doğru bulmadığını söyledi. Sözlerine Horasan'dan Azerbaycan'a doğru hicret edip Anadolu sınırlarında yerleşerek Bizans'a doğru akınlarda bulunmanın daha uygun olacağını ekledi. Çağrı Bey ise Selçukluların, Gazne Ordusu ile karşılaşmalarının kaçınılmaz olduğunu vurguladı.

Sultan Mesut, Selçuklular'a gönderdiği mektupta Hindistan'dan yüz bin kişilik orduyla bu işi tamamen çözmek için geldiğini söylüyordu. Bir cihan devleti kurma düşüncesinde olan Selçukluların kendilerine olan güveninin artması ve kimseye "Korkup kaçtılar." dedirtmemeleri gerekiyordu.

Taktik gereği, çöle çekilmek ve Gazne Ordusu'nu yorduktan sonra da anî baskınlarla sonuç almak daha uygun olacaktı.

Çağrı Bey; Gaznelilerin, İslâm'ın emri olan barış teklifini reddetmelerinin onların egemenliğini sona erdireceğini anlattı. Selçukluların bir cihan devleti kurabileceğini, korkmamaları ve sabretmeleri gerektiğini söyledi. Sonra da savaş plânını izah etti.

“Savaş meclisi”, savaşmadan çöle çekilmenin doğru olmadığına ve Çağrı Beyin savaş taktiğinin uygulanmasının isabetli olacağına karar verdi.

Savaş, bütün şiddetiyle başladı.

Alparslan da komutanlardan biri olarak cephe-deki yerini almıştı. Silâh ve harp hocası Sav Tekin’den öğrendiği Türklerin Bozkır taktiğinin bu savaşta uygulanıp uygulanmayacağını merak ediyordu. Tahmini, bu savaşta Bozkır taktiğinin kullanabileceği yönündeydi. Hafif birliklerden oluşan yirmi bin kişilik Selçuklu Ordusu çok çabuk hareket ediyor, vur-kaç taktiği ve anî baskınlarla düşmanı yıpratmaya çalışıyordu. Taktik gereği, Tuğrul Bey, başlangıçta Sultan Mesut’un komuta ettiği merkezdeki kuvvetlerine karşı saldırıya geçti. Bir süre vuruştuktan sonra, geri çekilmeye başladı. Selçuklu Ordusu, yenilmiş izlenimi vermek için çöle çekildi.

Sultan Mesut, geri çekilmeye başlayan Selçuklu kuvvetlerini hızla izlemeye başladı. Böylece hem Selçuklu kuvvetlerini sarsacak hem de ordusunun su ihtiyacını karşılayacaktı. Su kuyuları Dandanakan Hisarı’na yakındı. Su kuyularına ulaşan Sultan Mesut bir de ne görsün... Kuyular, Selçuklular tarafından tamamen kullanılmaz hâle getirilmişti.

Gazne Ordusu çok hızlı hareket eden Selçuklu birlikleri karşısında sık sık yer değiştirmek zorunda kalıyordu. Filler bu yer değiştirme sırasında çok yoruldu.

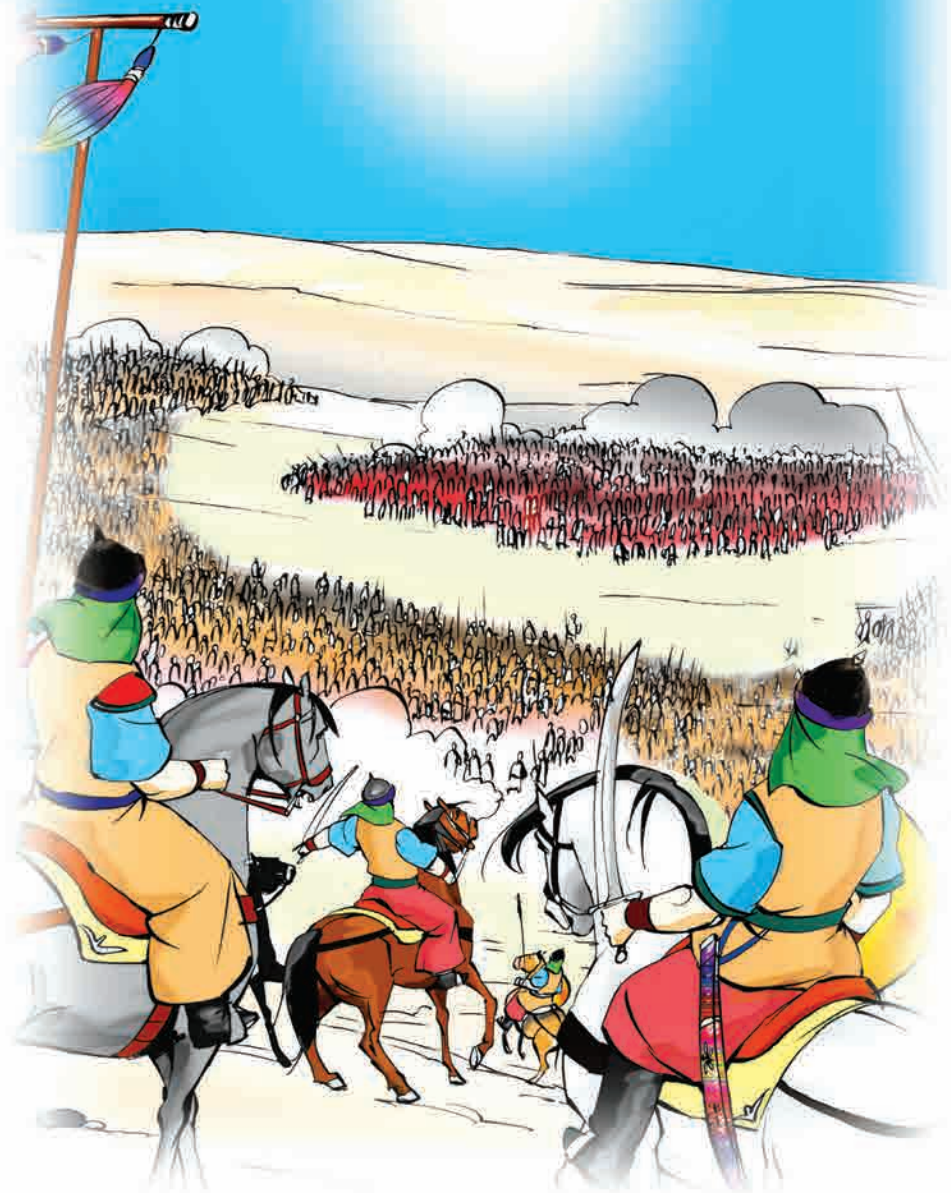
Çölde ot bulamayınca aç ve susuz kalan filler, taşkınlık yaparak etraflarına zarar vermeye başladı. Çölde kavurucu bir sıcaklık vardı. Yorgun, aç ve susuz düşen Gazne Ordusu'nda, karışıklık, isteksizlik ve çözülme başgösterdi.

Ayrıca Gazne Ordusu'nda bulunan dört yüze yakın Türk köle Selçuklu saflarına geçti. Önemli bilgiler vermeleri de Selçuklu Ordusu'na büyük bir moral kaynağı oldu.

Çağrı Beyin savaş meclisinde söyledikleri doğru çıkmış ve Gazne Ordusu'nun düzeni bozulmuştu. Gazne ordu birlikleri birbirinden kopunca, Sultan Mesut ve Tuğrul Beyin kuvvetleri karşı karşıya kaldı.

Çok geçmeden Çağrı Beyin kuvvetleri yıldırım hızıyla sağ taraftan, sol kanattaki Selçuklu birlikleri de sol taraftan harekete geçti ve Gazne Ordusu çembere alındı.

Alparslan'ın yüzü gülüyordu. İsteddiği olmuş ve Gazneliler oyuna gelmişti. Kendini tutamayarak yüksek sesle bağırdı:

“Hilâl harekâtı ve Kurt kapını oyunu!..

Alparslan'ın tahmini doğru çıkmıştı. Selçuklular “Hilâl Harekâtı” da denilen “Bozkır Savaş Taktiğini” başarıyla uygulamışlardı. Askerî bir deha olan Çağrı Beyin belirlediği savaş plânının hatasız uygulanması, Gazne Ordusu'nu sarsmıştı. Başka çaresi kalmadığını anlayan ve ümidi tükenen Sultan Mesut, yüz kişilik seçme Gazne süvarisiyle Merv Ovası'ndaki savaş alanından Berkdiz Kalesi'ne doğru uzaklaştı.

Mayıs'ın yirmi ikisinde başlayan savaş, altı gün sürmüş ve Selçukluların galibiyetiyle sonuçlanmıştı.

Selçuklu liderleri Çağrı ve Tuğrul Beyler, atlarından inerek Dandanakan Zaferi'ni kazanmalarından ötürü, şükür namazı kıldılar ve Yüce Allah'a dua ettiler.

Cuma gününe denk gelen bu zaferin kazanılmasından sonra, Tuğrul Bey, savaş alanında kurulan tahta çıkarıldı ve Selçuklu Sultanı ilân edildi. Büyük ataları Selçuk Bey'in adıyla anılan Selçuklu Devleti, bu zafer sonrasında resmen kurulmuş oldu.

Başta Çağrı Bey olmak üzere bütün Selçuk beyleri, Tuğrul Beyi Horasan hükümdarı olarak

selâmladılar. Çağrı Bey, halk arasında belki Tuğrul Beyden daha çok seviliyordu. Kendisi sultan olabilecekken o, Selçuklu ailesinin birliğini korumak için kardeşi Tuğrul Beyi tahta geçirerek, onun sultan olmasını sağladı. Kardeşi Tuğrul Beyi; siyaset ve devlet yönetiminde eşi bulunmaz büyük bir yetenek olarak görüyordu.

Tuğrul ve Çağrı Beyler, bu savaştan sonra devlet yönetiminde ataları Bilge Kağan ile Kül Tigin'i örnek aldılar. Fetih ülküsüyle ülke topraklarını genişleterek ulaştıkları her yerde barışı ve adaleti tesis etmeye çalıştılar.

HÜKÜMDARLIK YOLU

Şimdi hedefte Anadolu vardı. Bizans İmparatorluğu'nun hâkimiyeti altında bulunan Anadolu, doğuyu batıya bağlayan bir köprüydü. Dünyanın en güzel yerindeki bu topraklarda İslâm bayrağını dalgalandırmak Selçukluların en büyük ülküsü olmuştı.

Alparslan, her geçen gün biraz daha güçleniyordu. Hocalarından aldığı derslerle bir yandan güçlü bir savaşçı olarak yetişirken diğer yandan devrinin bütün ilimlerini öğreniyordu. Henüz on beş yaşında olmasına rağmen savaşlarda komuta ettiği birliklerle üstün başarılar kazanmıştı. Onun başarıları ile babası Çağrı Bey ve amcası Tuğrul Bey başta olmak üzere bütün Selçuklu Beyleri gurur duyuyordu.

Muhteşem Dandanakan Zaferi'nin üzerinden dört yıl geçmişti. Selçuklu Devleti için yeni bir tehlike kapıdaydı. Gazneliler, Belh şehrini ele geçirmek için saldırıya hazırlanıyorlardı. Çağrı Bey ise rahatsızlığı sebebiyle Gazne Ordusu'nu karşılama görevini Alparslan'a verdi.

Henüz on beş yaşındaki bu genç komutan, Selçuklu Ordusu'nu büyük bir başarıyla komuta etti. Alparslan mükemmel bir savaş taktiğiyle güçlü Gazne Ordusu'nu mağlûp etti.

Çağrı Bey, bu savaştaki başarısından dolayı Alparslan'a, Belh ve civarını koruma görevini vermişti. Bu görevini hakkıyla yerine getiren Alparslan, bir süre sonra, öteden beri Selçuklular'ın başarısını kıskanan ve Horasan'ı almak isteyen Karahanlıları da yendi.

Yaşlılığın ve hastalığının verdiği acılara rağmen savaş alanına gelen Çağrı Bey, Alparslan'ın Gazneli ve Karahanlı Ordusu'nu yenerek zafer kazandığını görmüştü. Allah'ın lütfuyla bütün yetenekleri kendisinde toplayan Alparslan'da büyük bir komutanlık dehası olduğunu görüyordu. Çağrı Beyin en büyük dileği, kendisi öldükten sonra Alparslan'ın devletin başına geçmesiydi.

Zaferden sonra büyük komutan Çağrı Bey, gün geçtikçe kötüleşen hastalığından kurtulamadı, yetmiş yaşında vefat etti.

Yerine oğlu Alparslan geçerek Horasan Valisi oldu. Horasan valiliği döneminde hak ve adaletten ayrılmayan Alparslan da babası gibi, bütün Selçuklular tarafından seviliyordu.

Çağrı Beyin ölümünden üç yıl sonra da kardeşi Tuğrul Bey güneş çarpmasından vefat etmişti. Vezir Kunduri, Tuğrul Beyin vasiyetine uyarak Süleyman'ın Selçuklu Devleti'nin başına geçmesini sağlamıştı. Oysa Süleyman her defasında kardeşi Alparslan'ın tahta daha lâayık olduğunu söylüyordu.

Alparslan'ı yakından tanıyan Selçuklu bey ve kumandanları da devletin başına Alparslan'ın geçmesini istiyorlardı. Çünkü Alparslan, Büyük Selçuklu Devleti'ni, Cihan Hâkimiyeti Ülküsü'ne götürecektir güce sahipti. Sürekli hayalinde dolaşan bu gaye ile yaşıyordu.

Selçuklu Devleti'nin beyleri, ileri gelenleri ve halk, hükümdar olarak Süleyman'ı değil, bütün özelliklerini çok iyi bildikleri Alparslan'ı tanımışlardı.

Askerî dehası, yiğitliği, kararlılığı ve cesareti sayesinde herkes tarafından sevilen Alparslan, devletin ileri gelenlerinin zorlamasıyla Büyük Selçuklu Devleti'nin başına geçerek hükümdar oldu.

İlk işi, çok tecrübeli ve bilge bir kişi olan Nizamülmülk'ü kendisine vezir yapmak oldu.

Tuğrul Bey, bir gün Alparslan'a Nizamülmülk'ü tanıtırken: "Ona dikkat et, ondan yararlanmaya bak!.. Tedbiri geniş, okumuşluğu derindir. Bir gün devletin başına geçersen, sana güveneceğin vezir olur." demişti.

Alparslan, Selçuklu ailesinin büyüğü olan Musa Yabgu'ya gönderdiği mektupta:

“Selçuklu Devleti sultanı olarak, cihan hakimiyeti düşüncemizi gerçekleştirebilmek için taht kavgalarına ve zaman kaybına tahammülümüz yoktur.

Devletin devamı ve millî birliğin sağlanması konusunda, kardeşlerim dahil hiç kimseye taviz vermeyeceğim.

Selçuklu ailesinin hayatta kalan en büyüğü olarak, elinizi öpmeye ve hayır dualarınızı almaya geleceğim.” diyerek amcasının bulunduğu şehre ordusuyla hareket etti. Musa Yabgu'ya büyük hürmette bulundu, tavsiyelerini ve hayır duasını aldı.

Bu sırada ağabeyi Süleyman, Alparslan'a gönderdiği bir mektupta şöyle diyordu:

“Kardeşim, şüphesiz bu tahta, sen benden daha lâyıksın. Babamız Çağrı Bey de hayatta olsa senin, devletin başına geçmeni isterdi.

Sen, devletimizi hedefine götürecek, ilerletecek yüce ölküye ve geniş ufka sahipsin.

Vezir Kunduri, vasiyeti yerine getirip beni tahta oturttu; ama belli ki bu tahtın asıl sahibi sensin.

Allah'ın izniyle, tarihimizin zafer zincirine senin sayende, birkaç halka daha ekleneceğine şüphem yoktur.”

Alparslan, Tuğrul Bey döneminden beri hükümdar olmak isteyen Kutalmış Beyin harekete geçtiğini öğrendi. Kutalmış Beyin yaşının büyüklüğüne, savaşlarda gösterdiği başarılarla ve askerlik dehasına saygı duyuyordu.

Kendisine karşı beslediği güzel duygu ve düşünceleri dile getiren ve saygısını belirten mesajını Kutalmış Beye ilettili. Ardından da en güvendiği devlet adamlarını Kutalmış Beye gönderdi; ondan, saygın yerini korumasını, devleti bir iç kargaşaya sürükleyecek hareketlere yeltenmemesini rica etti. Buna rağmen Kutalmış Bey, önce Süleyman'ın üzerine yürüdü ve Vezir Kunduri komutasındaki birlikleri mağlûp etti. Yaş ve tecrübesine güveniyordu. Alparslan'ı da yenebileceğini düşündü. Alparslan'ın, barış teklifini reddetti.

Oysa devlet otoritesinin sarsılmasına Alparslan'ın hiç tahammülü yoktu. Vakit kaybetmeden Kutalmış Beyin üzerine yürüdü, Damgan yöresindeki Milh (tuz) Vadisi'ne geldi. Sultan Alparslan'ın bu denli süratli hareket edeceğini tahmin edemeyen Kutalmış Bey çok şaşırdı. Birdenbire toprağı tuzlu olan vadiye su akıtarak orayı bataklığa çevirmek istedi. Amacı, Alparslan'ın ordusunun savaş gücünü kırmak ve zaman kazanarak kendi ordusunu savaş

düzenine sokmaktı. Ancak Kutalmış Beyin henüz savaşa hazır olmadığını sezen Alparslan, çok hızlı hareket ederek bataklığı da geçti. Bunu hiç beklemeyen Kutalmış Bey, zor durumda yakalandı.

Kutalmış Beyin savaş tecrübesi, büyük bir askerî yeteneğe sahip olan Alparslan'ı yenmesine yetmedi. Kutalmış, Alparslan'ın şiddetli saldırılarına fazla dayanamadı ve yenileceğini anlayınca kaçmaya kalkıştı. Ancak kaçarken atı tökezledi ve atından düşüp öldü. Alparslan, kendisine isyan ederek saltanatı almaya kalkışan Kutalmış Beyin ölümüne çok üzüldü ve ağladı. Cenazesini, büyük bir dinî törenle, Rey şehrindeki Tuğrul amcasının yanına gömdü. Böylece Tuğrul Beyin tahta geçişinden beri süregelen Kutalmış Beyin saltanat mücadelesi de son buldu.

Sultan Alparslan, Kutalmış Beyin esir düşen oğullarına çok iyi davranarak gönüllerini aldı ve onları teselli etti. Süleyman Şah'ı, Mansur'u ve diğer kardeşlerini Anadolu'nun tamamının fethedilmesi için Şanlıurfa taraflarındaki Bizans sınırına gönderdi. Zamanla, ülkede birlik ve beraberliği sağladı. Adaletli bir düzen kurdu.

AKINLAR VE FETİHLER

Sultan Alparslan Nişabur Camisi'nin kapısında perişan kılıklı bir grup genç görünce, bunların kim olduklarını ve niçin bu durumda bulunduklarını Nizamülmülk'e sordu. "Bunlar, dünya zevki taşımayan ilim talebeleridir." cevabını alınca çok üzüldü. Camiler okul olarak kullanılıyordu, fakat öğrencilerin barınma ve beslenme imkânları yetersizdi. Bunun üzerine Sultan Alparslan bunlara bir yurt inşa edilmesini ve maaş bağlanmasını emretti. Bu şekilde ülkenin her yanında Selçuklu medreseleri kurulmaya başlandı. Ortaöğretim ve yükseköğretim seviyesindeki bu kurumlar, Vezir Nizamülmülk tarafından sistemli ve kalıcı hâle getirildi ve "Nizamiye Medreseleri" olarak adlandırıldı.

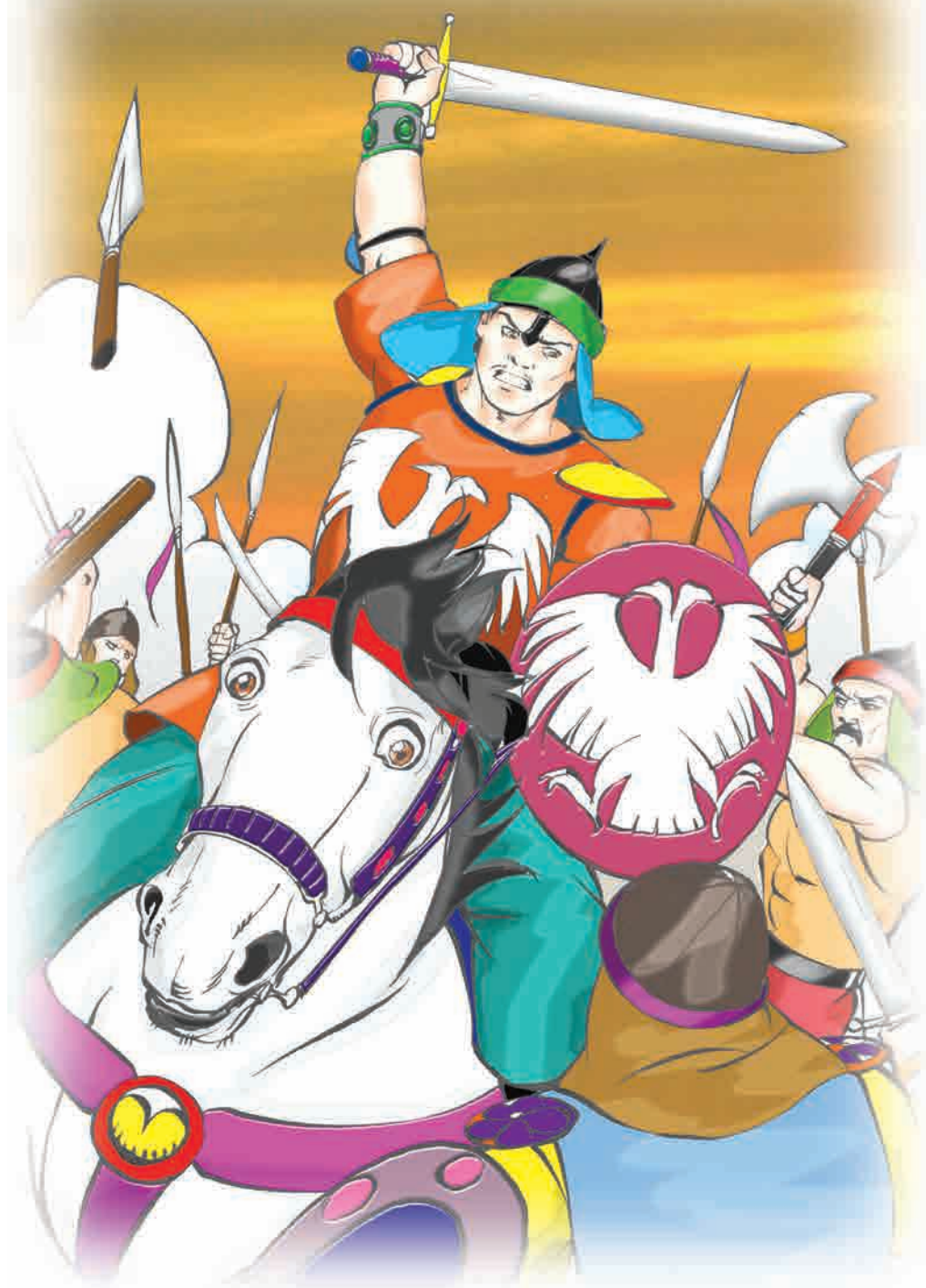
Sultan Alparslan bu ilim faaliyetlerinin yanında fakir ve kimsesizlere yardım için de çalışmalara başladı. Sarayında her gün onlarca hayvan kestirip etini fakirlere dağıtmaya başladı. Ülkesindeki muhtaç insanlara maaş bağlayıp onların da çalışma hayatına katılmalarını sağladı.

İçte bu çalışmalarıyla halkının gönlünde taht kuran Alparslan, bir yandan da ordusunu daha bir güçlendirmiş, Anadolu'nun fethi için hazırlıklara başlamıştı.

Anadolu'nun fethi için öncelikle Ani Kalesi'nin alınması gerekiyordu. Selçuklu Ordusu, Ermenistan'ın en büyük ve sağlam şehri olan Ani'yi kuşattı. Ermeniler Ani için en güçlü saldırılara bile dayanıyor, "Bu şehir asla zaptedilmez." diyorlardı. Çünkü, şehrin etrafı yüksek ve kalın taş surlarla çevriliydi. Üç tarafından Arpa Çayı geçiyordu. Güvenlik için açık kalan surun önüne ise hendek kazılmıştı. Çevreden gelebilecek bütün saldırılar anında görülebiliyordu.

Bölgedeki bütün Ermenilerle birlikte iki Gürcü general de şehri savunmak için Ani'ye geldi. Alparslan, Ermeniler'den şehrin kan dökülmeden teslimini istedi.

Ermeniler'in bu teklifi reddetmesi üzerine, surlar mancınıklarla dövülmeye başlandı. Çok şiddetli çarpışmalar oldu. Surlarda açılan gediklerden şehre girildi. Gürcü generaller, Alparslan komutasındaki ordunun karşısında daha fazla dayanamadı ve iç kale denilen hisara çekilerek direnişlerini sürdürdüler. Sultan Alparslan, elindeki kılıcı ve gürzüyle bir er gibi çarpışarak askerlerini gayrete getiriyordu.

İç kale önündeki çetin çarpışmalarda kale-
den askerlerin üzerlerine kızgın yağ döküldü.
Alparslan, askerlerinin kızgın yağla şehit olmalarına
dayanamadı ve Yüce Allah’a şöyle dua etti:

“İlâhi! Askerlerimle Senin uğrunda savaşıyorum.

Ya Rabbi, bilirsin niyetim doğrudur, bana
yardım et!

Uğrunda savaşan askerini koru Allah’ım. Emir
ve kader Senin elindedir ey yüce Rabbim”

Sultan Alparslan duasını yeni bitirmişti ki
depremi andıran büyük bir sarsıntıyla iç kalenin
surlarının bir kısmı yıkıldı.

Yıkılan surlardan, düşman kalabalığını yaran
Sultan Alparslan, askerleriyle hızla içeri girdi. Onu
süslü kıyafetler içinde ve silâhlı iki subay karşıladı.
Zırhlı olanı Alparslan’a hiddetle bakıp:

– Kılıcımla ölme şerefine sahip bir Türk daha,
diyerek saldırıya geçti.

Alparslan, onun kılıç hamlesini savarken:

– Kılıç kullanmayı nereden bileceksiniz? Siz,
ancak yukarıdan kızgın yağ dökersiniz, dedi.

Hamlesinin ustaca karşılanmasına şaşırان subay:

– Ne yazık ki, peşinde olduğun şöhrete kavu-
şamayacaksın, diyerek ikinci hamlesini yaptı.

İkinci hamleye de aynı ustalıkla karşılık veren Alparslan:

– Kiminle vuruşuyorum ekselâns.

Hırslanarak ani bir hamle yapan subay:

– Kahraman General Larid’in kılıcıyla can vereceksin, dedi.

Karşı atağa geçerek rakibini gerileyen Alparslan:

– O zaman iş değişti! Bir an önce bu işi bitirmeliyiz ki arkadaşınıza sıra gelsin, dedi. General olduğunu söyleyen subay, Alparslan karşısında gerileyerek:

– Sivri dilin gibi, bileğin de bayağı güçlüymüş, derken kılıcı havada uçarak yere düştü ve inleyerek elini karnına götürdü.

Arkadaşının yaralandığını gören ikinci subay bir taraftan elindeki kılıçla Alparslan’a saldırırken diğer taraftan da:

– Koşun, General Larid yaralandı, diyordu. Bu sırada Alparslan, yana sıçrayarak ikinci subayın kılıç hamlesini de savarken elindeki gürzü omuzuna indirdi. Ellerini kaldırarak aman dileyen iki subaya yaklaşıp:

– Korkmayın! Töremizde aman dileyene kılıç kalkmaz. Çarpıştığınız Türk askerini tanımak istiyorsanız adım Alparslan, dedi.

Biri general olan iki subay etraflarına bakındı, ancak kendilerine yardım edecek kimse bulamadılar. Çünkü onlara yardım edecek kimse kalmamıştı.

Şehri ele geçirmek için, yemeyi içmeyi unutan Türk ordusu iç kaleye girerek kalan askerlerin tamamını teslim aldı.

Kars Ermeni Kralı Gagik, Ani'nin düştüğünü öğrenince, Alparslan'a haber göndererek Türk egemenliğini tanıdığını bildirdi.

Böylece Alparslan Anadolu'nun fethinin ilk işaretini vermişti. Durmak, yorulmak bilmiyordu. Düzenlediği seferlerle Türkistan'dan Irak'a kadar yirmi dört eyaleti ele geçirdi.

ANADOLU BAŞLAR VATAN OLMAYA

Alparslan'ın büyük hedefleri vardı. Mısır'ı alarak İslâm ülkelerini Selçuklu Devleti'ne bağlamak istiyordu. Diğer bir hedefi ise Anadolu'yu alıp Allah'ın yüce adını ve fetih ruhunu denizler ötesine ulaştırmayı murat ediyordu. Bu amaçla Türk beyleri sürekli Anadolu'ya akınlar yapıyorlardı. Bizans İmparatorluğu büyük bir karışıklık içindeydi.

Bazı prensler imparatora karşı isyan etmişlerdi. “Tekfur” adıyla anılan Bizans valileri, merkezi dinlemiyor ve halka kötü davranıyorlardı.

Yardım amacıyla gelen Bizans Ordusu halka zulmediyordu. Bizans'ın, Ermeni ve Gürcüler ile diğer yerli halkı Bizanslaştırma baskısı sürüyordu.

Bizans Ordusu, halkın elindeki yiyecek ve içeceği alıyordu. Anadolu'daki Ermeni ve Süryaniler de şehir ve kasabalarını yağmalayan Bizans Ordusundan nefret ediyorlardı.

Anadolu'da tam bir Bizans zulmü hüküm sürüyordu. Halkına zulüm yapan bir ordu, Selçukluların akınlarına nasıl karşı koyacaktı? Doğu Anadolu'nun

bazı yöreleri, Türk beylerinin öncü akınları sonunda çoktan ele geçmişti.

Sultan Alparslan; Erciş, Ahlat ve Malazgirt'i alarak güneydoğuya indi. Diyarbakır yöresindeki kaleleri ele geçirip, Suriye'ye ulaştı.

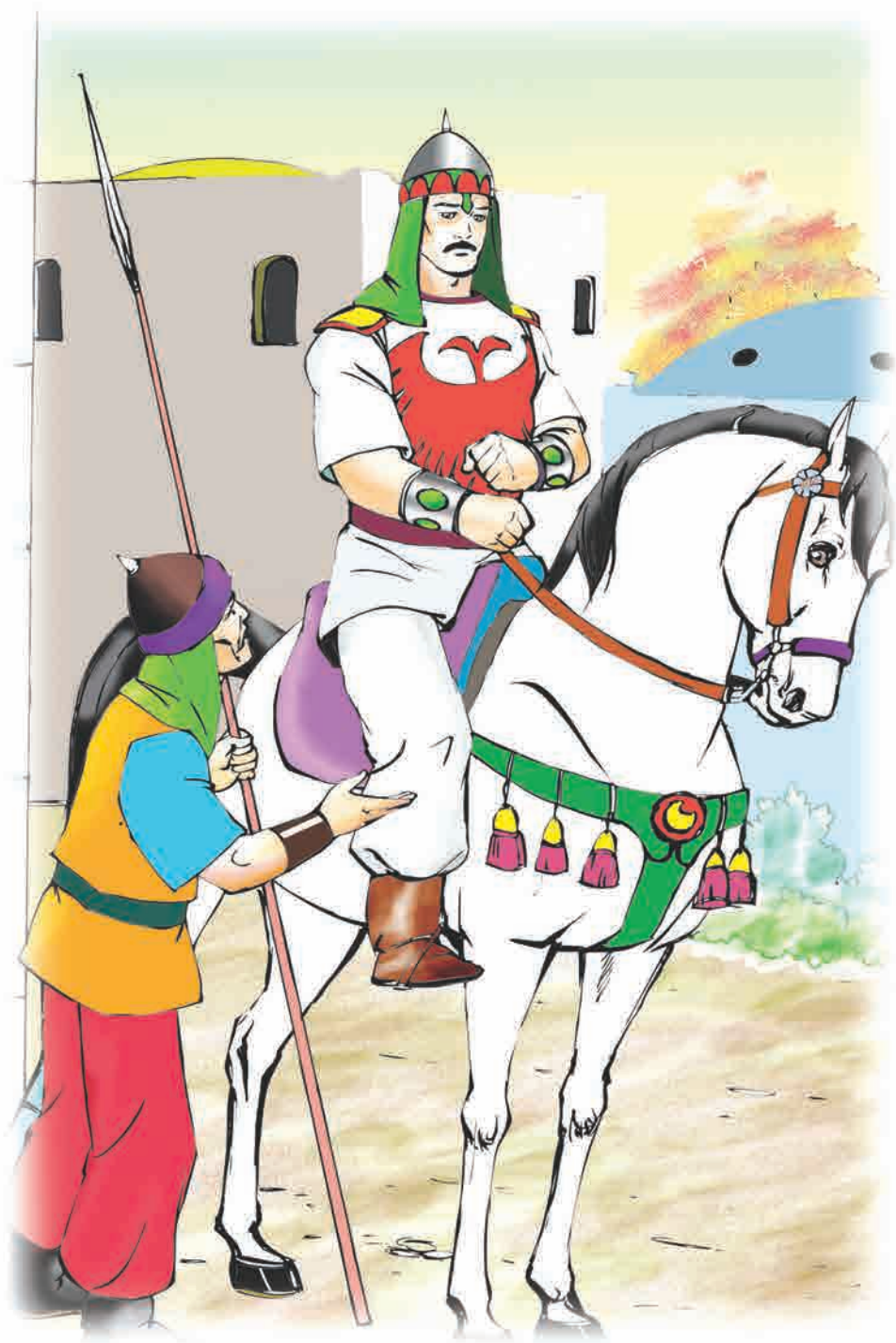
Sultan Alparslan, Suriye'de iken Afşin Beyin kendisine gönderdiği mektup ile Bizans İmparatoru Diyojen'in, Malazgirt'i alıp ahalinin bir kısmını öldürttüğünü öğrendi. Diyojen'in en büyük amacı, Bizans'ı düştüğü kötü durumdan kurtarmak ve Türkleri Anadolu' dan atmaktı. Amacını gerçekleştirmek için; Slav, Bulgar, Kıpçak, Frank, Kuman, Oğuz ve Peçenekler'den oluşan iki yüz bin kişilik bir ordu hazırladı. 1071 yılının Mart ayında, İstanbul'dan hareket etti. Anadolu'da ilerlemeye başladı ve önüne neresi çıktıysa hepsini yakıp yıktı. Sivas'ta Ermenileri kılıçtan geçirdi. Bunun üzerine ordusuyla yola çıkıp, hızla Suriye'den Doğu Anadolu'ya hareket etti. Çünkü Afşin Bey, Anadolu'daki Bizans Ordusu'nun durumu hakkındaki mektubunda; Bizans'ın Anadolu'daki askerî üs ve silâh depolarının bir kısmının tahrip edildiğini anlatıyordu. Bizans Ordusu'nun kalabalık görünümüne aldanmamak gerektiğini belirtiyordu. Ayrıca, Bizans Ordusu'nun farklı milletlerden oluştuğunu, aralarında birlik ve beraberlik bulunmadığını da yazıyordu.

Bizans Ordusu'ndaki ücretli askerler, zoru görünce savaşı bırakıp kaçıyorlardı. Anadolu'daki Ermeni ve Gürcüler, Bizans yönetiminden nefret ediyorlar, Türklerle dostluk kurmak istiyorlardı. Bizans Ordusu'ndaki Peçenek ve Oğuz gibi Hristiyan Türkler de Bizans Ordusu'ndan her an kopabilirlerdi. Afşin Bey, Bizans öncü kuvvetlerini yendiğini, komutanlarını da esir ettiğini Alparslan'a müjdeledi. İyi örgütlenmemiş Bizans Ordusu'nun, çok iyi örgütlenmiş ve tek amacı İslâm dinini, dünyanın dört bucağına yaymak olan Selçuklu Ordusu tarafından yenilebileceğini bildiriyordu.

Alparslan, her türlü tahmini alt üst edecek bir hızla; Halep, Mardin, Diyarbakır ve Bitlis üzerinden ordusunun karargâhı olan Ahlat'a geldi. Kendisini bekleyen Afşin Beyden Bizans Ordusu'nun son durumu hakkında bilgi aldı.

Sultan Alparslan, ömrü boyunca hiç aksatmadığı sabah namazını büyük bir huzurla kıldı. Sonra da atına binerek etrafı kontrol etmeye çıktı. Bu sırada duyduğu bir hıçkırık sesiyle irkil-di ve atının gemini kısararak sağ tarafa döndü. Köşede hüngür hüngür ağlayan; yaşlı, çelimsiz bir askere rastladı. Alparslan, ona usulca yaklaşarak ağlamasının sebebini sordu.

Yaşlı asker, Alparslan'a:

– Efendim savaşı katılmak istememe rağmen, yaşlı olduğum için komutanım beni terhis etti. Oysa ben, bu savaşta ya şehit ya da gazi olmak istiyordum. Sultanımın ordusunda olmak düşman ile çarpışmak benim hayatımın en şerefli görevi olacaktı. Şimdi ben bu sevaptan mahrum kaldım.

Alparslan, askere:

– Sen sultanı tanır mısın, deyince asker, “Hayır” anlamında başını sallayarak:

– Benim sultanım, Allah’ın arslanı Hazreti Ali gibi güçlüdür. Maneviyatı kudretli bir evliyadır, deyip tekrar ağlamaya başladı.

Alparslan; yaşlı ve çelimsiz olduğu için komutanı tarafından ordudan terhis edilen bu askerin gönlünü yapmak için durumunu komutanına sordu.

Komutanı da:

– Dediği doğrudur efendim. Yaşlı ve güçsüz olduğu için biz onu azat ettik, dedi.

Komutana müdahale eden Alparslan:

– Askerî yönden yaptığınız doğru. Ama buna rağmen kişi bu kadar üzüliyor ve savaşı katılmak için çabalıyorsa, bilirsiniz ki bunda bir hikmet vardır. Kim bilir belki de bu yiğit orduya bilin-medik bir güç katar. Sakın, sakın ha! Siz siz olun, görünüşe aldanmayın. Bizans İmparatoru’nun bu

yiğit tarafından tutsak alınmayacağını kim söyleyebilir, diyerek komutana ricada bulundu ve gönlü kırık askerin orduda kalmasını sağladı.

Alparslan, savaşma gücü düşük bir orduyla savaşın kazanılamayacağını çok iyi biliyordu. Bunun için, ölümü göze alarak savaşabilecek yiğit askerleri yanına aldı.

Sonra, aralarında İslâm Halifesi'nin elçisi ve Sav Tekin'in bulunduğu bir heyeti barış teklifinde bulunmak üzere, imparatora gönderdi.

Alparslan'ın bu heyeti göndermekteki amacı; iki devlet arasında barış yapılmasını sağlamak ve kan dökülmesini önlemektir. Bizans Ordusu hakkında daha kesin ve doğru bilgiler almak istiyordu.

Çünkü, Müslüman olmayanlarla savaşmadan önce barış teklifinde bulunmak, İslâm devlet hukukunun ön şartlarından biriydi. Peygamber Efendimiz Sallallahu Aleyhi Vesellem, savaş hazırlığı sırasında bile savaşa engel olmak için barışı mutlaka denerdi. Bunu çok iyi bilen Sultan Alparslan, her konuda olduğu gibi komutanlık yönüyle de Peygamber Efendimizi örnek alıyordu.

Alparslan'a göre savaş en son çareydi. Öncelikle barışı korumak için gayret gösterilmeliydi. Kalabalık ordusuyla son derece gururlanan Bizans İmparatoru, barış isteğindeki bu samimiyetini

anlayamadı. O, Alparslan'ın korktuğu için elçiler gönderdiğini zannetmişti. Zaferden emin bir şekilde Türkleri küçümsemişti.

Elçilerin başında bulunan, Alparslan'ın silâh hocası Sav Tekin, Romen Diyojen'i sultan adına selâmlayarak sözüne başladı:

– Hükümdarımın selâm ve barış mesajını getirdim ekselâns.

Diyojen, alaycı bir tavırla elçilik heyetine dönerek:

– Barış mesajı, haraçsız olur mu? Koskoca Bizans İmparatoru'na haraç sunmadan mı barış istersiniz? Suriye'ye gelen elçilerim bunu sultanınıza iletmediler mi?

İmparator devam edecekti ki Sav Tekin'in kararlı cevabı duyuldu:

– İmparator hazretleri! Biz, hiç kimseye haraç vermeyiz. Selçuklular ancak anlaşıp dost oldukları ve lââyık gördükleri kişilere dostluk hatırası olarak çeşitli armağanlar verirler.

Sav Tekin'in bu sözlerine çok sinirlenen Romen Diyojen:

– Gidin sultanınıza söyleyin. Eğer Anadolu'da Bizans'tan aldığınız yerleri geri verir, bir daha

gelmemek üzere Anadolu'yu terk eder ve haraç verirsiniz sizinle barış yapabiliriz, demesine karşı Sav Tekin:

– Bu şartlarda aramızda hiçbir barış olamaz, diye cevap verdi.

İmparator sesini yükselterek Sav Tekin'e:

– Sen elçi misin, hükümdar mısın? Senin görevin bu şartları sultanına iletme de ğil mi, diye çıkıştı.

Zekâsı kadar sert karakteriyle de tanınan Sav Tekin aynı sertlikte cevap verdi:

– Ben elçiyim; ama sultanımın neyi kabul edip etmeyeceğini iyi bilirim.

İmparator Romen Diyojen:

– Anlaşılan o ki; bu kış başkentiniz İsfahan'da olacağız. Atlarımız da Hemedan'da kışlayacak. Barış şartlarını da ancak Rey'de (Tahran) konuşabileceğiz, deyince Sav Tekin dayanamadı:

– Atlarınızın Hemedan'da kışlaması mümkün. Fakat sizin nerede kışlayacağınızı bilemem İmparator hazretleri, cevabını verdi.

Sav Tekin'in son cümlesiyle hava iyice gerginleşti. İmparator sinirlenmiş ve elçilere dönerek:

– Bizans'tan büyük bir orduyla hareketimin amacı Türkleri tamamen Anadolu'dan atmaktır.

Anlaşmak umurumda değil. Sultanınızın nerede teslim olacağını çok merak ediyorum? Onun yerinde olsaydım, bir an önce çadırlarımı söker uzaklaştırdım, dedi.

Barışın suya düştüğünü anlayan Sav Tekin, elçilik heyetiyle birlikte oradan ayrıldı. Bu sırada çeşitli milletlerden oluşan Bizans Ordusu'nun dağınık hâlini yakından gözlemlemişti.

Sultan Alparslan, imparatorun elçilik heyetine karşı sergilediği kaba hareketlerden, barışın mümkün olamayacağını anlamıştı. Hemen savaş hazırlığına başladı. Zaten iki tarafın öncü kuvvetleri Ahlat önünde çarpışmış ve Bizans Ordusu ilk mağlûbiyetini almıştı.

Alparslan'ın yaklaşık elli bin kişilik ordusunun en büyük özelliği, önce Yüce Allah'a sonra da komutanlarına son derece bağlı olmasıydı.

Türk ordusunda Anadolu'ya akınlarda bulunmuş ve her biri general düzeyinde olan, araziye çok iyi tanıyan emir, prens ve beyler vardı.

Sultan Alparslan, komutanlarından gerekli bilgiyi aldı, savaş sırasında her birine önemli görevler verdi. Savaş Meclisi'ni toplayan Alparslan, zafere ulaşmak için herkesin görüşünü sordu ve söylenenleri büyük bir dikkatle dinledi.

Dinine yürekten bağlı bir komutan olan Alparslan, çok değer verdiği Buharalı din âlimi Nasr Muhammed'e savaş hakkında ne düşündüğünü sorup onun da fikrini öğrenmek istedi. O da:

“Sultanım! Sen Yüce Allah'ın diğer dinlere üstün saydığı hak din olan İslâmı yaymak için mücadele ediyorsun.

İslâm dinine hizmette tam bir iman ve ihlâs içindesin. Bütün Müslümanların duaları seninledir. Hepsinin kalbi, senin zaferin için çarpıyor.

Cuma günü kutlu gündür. Cuma namazından sonra düşmana saldırmalısın. Ben, Yüce Allah'ın bu zaferi sana nasip edeceğine inanıyorum.” diyerek dua etti.

Alparslan, küçüklüğünden beri dinine yürekten bağlı olarak yetişmişti. O, İslâm dinini ve kendi milletini çok seviyordu. Alparslan'ın başka dinlere mensup olanlara da büyük saygısı vardı.

Alparslan her sabah yaptığı gibi o kutlu cuma gününün sabahında da namazını kıldı, Kur'ân-ı Kerîm okudu. Başı secdede iken dolu dolu gözlerle, Yüce Allah'tan İslâm sancağını yükseltmesi ve Müslümanlara yardım etmesini diledi.

“İşte kefenlik elbisemi giydim, şehit düşersem beni böylece gömünüz.” diyordu yanındakilere.

Alparslan, Anadolu’yu çok iyi bilen Süleyman Şah’tan, Afşin, Artuk ve Tuğ Tigin’den aldığı bilgilerle, ordusunu Malazgirt Ovası’nın en önemli noktasına, karargâhını da bir dere kenarına kurdu. Ovayı kontrol eden tepeleri de en seçkin bey ve komutanlarına emanet etti. Bu kontrol sırasında, Bizanslıların gönderdiği keşif askerleri yakalandı.

Afşin Bey, gece yarısına doğru Bizans Ordusu’ndaki Peçenek ve Uz Türklerinin komutanlarıyla görüştü. Afşin Beyin güvenliğini sağlamakla görevlendirilen Emir Sanduk, Afşin Beyi takip eden ve Türk ordusu hakkında bilgi toplamak için ordugâha sokulan kişilerden şüphelendi ve hepsini yakaladı. Bunlar, Bizans adına casusluk yapan ve Afşin Beyi öldürmeye çalışan Ruslar’dı. Emir Sanduk’un yakaladığı Rus casusları, savaş sonuna kadar alıkonuldu, daha sonra affedilerek serbest bırakıldı.

MALAZGİRT'TEN AÇILAN KAPI

Cuma namazı, ordu namazgâhında hep beraber kılındı. Sultan Alparslan başta olmak üzere din âlimlerinin önderliğinde, fatiha ve fetih sûreleri okundu. Zafer için dualar edildi. Alparslan, duasında Yüce Allah'a, "Senin dinine hizmette bize samimiyet ver ve bizi zafere ulaştır. Bu aciz kulunu da Yüce İslâm dini uğrunda şehit eyle." dileğinde bulundu. Sanki savaşmak için değil, şehit olmak için gelmişti oraya.

Sonra da askerlerine:

"Yiğitlerim! Savaşta hükümdar gibi değil, bir er gibi çarpışacağımdan şüphenez olmasın. Sultanları da yaratan Allah'tır ve Allah katında herkes eşittir. Ok, yay ve mızrakla değil, gürz ve kılıçla çarpışacağım. Korkunun ecele faydası yoktur. Gönüllerini korku kaplayanlar hemen evlerine dönebilirler. Şayet şehit olursam, üzerimdeki bu beyaz elbiseyle düştüğüm yere beni gömün ve oğlum Melikşah'ın emirlerine uyun.

Sağ ve sol kanatlar ile pusularda görevli olan komutanlarım! Çok dikkatli olmalısınız.

Pusu kuracak atlı kuvvetler yeri ve zamanı gelince önce düşmanı ok yağmuruna tutacak, daha sonra hızlı bir manevra ile düşmanı kuşatacaklar. Düşmanın kalabalık olması çok önemli değil, çünkü aralarında birlik ve beraberlik yok. Tarih şahittir ki zafere inanmış ve iyi örgütlenmiş sayıca az kuvvetler, kendilerinden kalabalık güçleri yenmişlerdir. Bizans Ordusu'ndan bazı kopmalar olacak, bunları çok iyi izlemek ve değerlendirmek gerekir.

Bizans Ordusu'ndaki Hristiyan Türkler olan Peçenek ve Oğuzlarla ilişkilerimizi sürdürmeye devam edeceğiz. Bizans İmparatorluğu'nun zulüm ve baskısından nefret eden ve mezhep değiştirmeye zorlanan Ermeni, Süryani ve Gürcüler de Bizans Ordusu'ndan ayrılabilirler.

Yüreğimiz ve cesaretimiz Allah'ın izniyle düşmanı alt etmeye yeter. Atalarımızın büyük savaşlarda uyguladığı 'Bozkır Taktiği' savaş sırrımızdır." diyerek ordusunu savaş düzenine soktu.

Bu etkileyici konuşma, Selçuklu askerlerinin daha da bir coşmasına vesile olmuştu.

Bu arada Sultan Alparslan'ın, düşmanın durumunu tesbit etmek için gönderdiği öncü kuvvet dönmüştü.

Alparslan'ın yanına gelen asker heyecanla:

– Sultanım, üç yüz bine yakın askerle düşman kuvvetleri hızla bize yaklaşıyor, dedi.

Sultan kendinden emin bir tavırla tebessüm ederek:

– Güzel! Biz de onlara yaklaşıyoruz, dedi.

Vakit öğleyi yaklaşık bir iki saat geçmişti. İki ordu vuruşabilecek kadar birbirlerine yaklaştı.

Perşembe gününden beri, Türk ordusunda yüksek sesle tekbirler getiriliyor, Kur'ân'dan başta Fetih sûresi olmak üzere âyetler ve dualar okunuyordu. Askeri coşturmak için kösler, davullar cenk havası çalıyordu. Bu durum Bizans Ordusu'nun moralini bozuyor, cesaretini kırıyordu.

Bizans askerleri uykusuzluk, korku ve şaşkınlık içindeydi.

Rahipler, Bizans askerlerini takdis ediyor ve yer yer ayinlerde okunan kilise ilâhileri söyleniyordu.

Karşı taraftan beklenen saldırı gelmeyince, Sultan Alparslan'ın tekbir sesiyle savaş başladı.

Başkomutan Alpaslan'ın tekbiriyle Selçuklu Ordusu hareketlendi ve atlı okçular hızla Bizans Ordusu'nun merkezindeki İmparator kuvvetlerine saldırdı.

Tam bu sırada, Bizans Ordusu'nun sağ ve sol kanatlarının uç kısmında bulunan atlı birlikler,

soydaşlarının tarafına geçmek için Bizans saf-
larından ayrıldı. Bunlar, daha önce bu konuda
Afşin Beye söz veren Oğuz ve Peçenek beyleriydi.

Bunu daha önce Anadolu'ya giden ve Bizans'taki
Hristiyan Türkler olan Peçenek ve Oğuzlarla tema-
sa geçen Afşin Bey sağlamıştı.

Savaşın başlamasından itibaren, Peçenek ve
Oğuzlar Müslüman soydaşlarının kahramanca ta-
vırları ve savaş düzenlerinden çok etkilenmişlerdi.

Bizans Ordusu, Türk atlılarının bu saldırısından
bir süre sonra, karşı atağa geçti. Bu saldırı, impara-
torun Bizans Ordusu'nun bozulan moralini düzelt-
meye yönelikti.

Alparslan'ın beklediği de buydu zaten. Amacı,
imparatorun komutasındaki Bizans kuvvetlerini
üzerine çekerek onu karargâhından uzaklaştırmaktı.
Bunun için çarpışa çarpışa, kontrollü olarak hızla
geri çekildi. Bu sırada, Ermeni birliklerinin de
Bizans Ordusu'ndan ayrıldığı haberi geldi.

Selçuklu Sultanı Alparslan, merkeze yerleştirdiği
zayıf birlikleriyle düşman kuvvetlerinin üzerine gös-
termelik saldırılarda bulundu. Bu şekilde düşmanın
merkez kuvvetlerini peşine takınca ani bir manev-
rayla âdeta kaçıyormuşçasına askerlerini geri çekti.
Ardından ise ordunun sağında ve solundaki kuvvet-
li birlikleriyle düşmanı bir çember içine hapsetti.

Sultan Alparslan, hızla geri çekilmeyi sürdürdü. İmparator da Selçukluların taarruz gücünü yitirdiğini sanarak, hemen üzerlerine gitti. Alparslan, savaş taktiğine uygun olarak pusudaki askerlerinin bulunduğu yere kadar geri çekildi. İmparatoru karargâhından uzaklaştıınca da birden durdu ve karşı hücumla geçti.

Selçuklu Ordusu şimdi bir çığ gibi dört koldan düşmana saldırıyordu. On binlerce Bizans askeri âdeta bir daire içine hapsedilmişti. Bu muhteşem bir savaş taktiği idi. Askerlerin “Allah Allah!” nidaları bir gök gürültüsünü andırıyordu. Havada çarpışan kılıçlardan saçılan kıvılcıklar, atların nal parıltısıyla birleşiyordu.

Âdeta bütün yer kızıl bir örtüyle kaplanmıştı.

Pusularda bulunan Türk atlıları, düşmanı önce şiddetli bir ok yağmuruna tuttu, ardından hızla etrafını çevirdi. Sultan Alparslan’ın karşı saldırıya geçmesi, İmparatorun komutasındaki Bizans kuvvetlerini şaşırttı. İki yüz bin kişilik Bizans Ordusu, şimdi panik içindeydi.

Sultan Alparslan, çevrilen Bizans kuvvetlerinin yok edilmesini sağlayacak emirler vererek savaşı yönetiyordu. Bir eliyle gürzünü, diğer eliyle de kılıcını kullanarak bir nefer gibi çarpışıyordu.

Küçüklükten beri onun silâh arkadaşı ve can dostu olan Ay Tigin, bir hükümdarın böylesi bir yakın dövüşünü çok tehlikeli buluyordu. Atından inip Alparslan'a:

– Sultanım, Allah aşkına yeter! Saatlerdir hayatını tehlikeye atarak savaşıyorsun. Asker gibi vuruşmak yetmedi mi sultanım? Bu yiğitlik Bizans'a da bize de yetti gayri. Allah aşkına, Müslümanlara acıyın hükümdarım. Bu orduyu başsız mı koymak istersiniz? Biraz dinlenip rahat etmelisiniz, dedi.

Sultan Alparslan, Emir Ay Tigin'in bu sözlerine karşılık:

– Bugün sultanlık yok, hükümdarlık yok... Ben de sizler gibi bir neferim. Allah ne yazmışsa, o olur. Bilirim, tedbirsizlik yiğitlik değildir. Ancak bilesin ki tedbirliyiz.

Bugün namus günüdür, şeref günüdür, gayret günüdür. Gayret bizden, takdir Allah'tandır. Bilesin ki, tedbir takdiri bozmaz.

Bizler, Allah'a teslim olmuş kullarız. Bu can bizde emanettir. Günü gelir, emaneti sahibine inşaallah yüz akıyla teslim ederiz. Bu zalim ve mağrur kavme baş eğdirirsem, o zaman ancak rahat ederim.” dedi.

Alparslan, Ay Tigin ve bütün askerlerini vuruşmaya teşvik ederek düşman askerlerine saldırmaya devam etti. Onun bu davranışı ve

sözleri bütün askerleri gayrete getirdi, güçlerine güç kattı.

Ay Tigin de savaş boyunca Alparslan'ı bir gölge gibi yakından takip ediyor ve korumaya çalışıyordu.

Bizans İmparatoru, yaptığı hatayı ancak, akşama doğru anlayabildi ve ordusunun sol kanadından yardım istedi; ne var ki Türk atlıları bu yardıma izin vermedi.

Bizans askerlerini imhadan kurtarmak için geri çekilme emrini veren İmparator Romen Diyojen, çok geç kalmıştı. Bazı komutanların, birlikleriyle savaş alanını terk etmesi ise Bizans Ordusu'nu tamamen çökertmişti.

Bizanslıların sağ kanadı, Süleyman Şah ve Afşin Bey; sol kanadı ise Melik Şah, Emir Saltuk ve Artuk Bey ile pusudaki diğer Selçuklu kuvvetleri tarafından bozguna uğratıldı.

Ne ilginçtir ki İmparator Romen Diyojen'i, Alparslan'ın orduda kalmasını sağladığı o yaşlı ve çelimsiz ihtiyar esir almıştı. Bu da Alparslan'ın his dünyasının ne kadar zengin olduğunu göstermeye yetmişti.

Kuşatılan Bizans Ordusu'nun bir kısmı imha edildi, kaçabilenler ve teslim olanlar ancak canlarını kurtarabildi.

Sultan Alparslan'ın imanı, azim ve iradesi âdeta bir dua olarak göklere yükseldi. Komuta kademesinin, Selçuklu Ordusu'nu çok güzel yönetmesi de sanki bir çeşit dua oldu. Yüce Allah'ın izniyle zafer yarım günde kazanıldı.

Malazgirt Ovası'nı Yüce Allah'ın ismiyle inleten Selçuklu Ordusu, sonunda muzaffer oldu. Fakat Sultan Alparslan'ın içinde bir burukluk vardı. İçindeki bu derin üzüntü yüzüne yansımış gibiydi. Bir taraftan fetih kapılarının açılmasına, Müslüman Türk ordusunun galibiyetine seviniyor, Rabbine şükrediyordu. Diğer taraftan "Allah yolunda şehit olamadım." diye hayıflanıyordu.

Bizans Ordusu, o dönemin en büyük silâhı olan ve bin iki yüz kişi tarafından yönetilen dev mancınık ile diğer ağır silâhları kullanmaya dahi fırsat bulamadı.

İki yüz bin kişilik Bizans Ordusu'nun, elli bin kişilik Türk ordusuna yenilmesi bir rastlantı değil Allah'ın lütfuydu.

Sebeplere ve şartlara bakılırsa, Bizans Ordusu'nun sağ ve sol kanatlarının uç taraflarında bulunan Peçenek ve Oğuz Türkleri, Türk ordusunun tarafına geçmişti. İmparator tarafından hakarete uğrayan ve güvenilmeyen Ermeni birlikleri de Bizans Ordusu'ndan ayrılmıştı. Bizans yedek kuvvetlerinin başındaki prens, kuvvetlerini çekerek

savaş alanını terk etmişti. Romen Diyojen, generallerini dinleme mişti. Kibirli tavırları, rakibini küçümsemesi ve savaşta hataları ile kendi sonunu hazırlamıştı.

Esir imparator Romen Diyojen, Sultan Alparslan'ın huzuruna çıkarılmıştı. Alparslan, İmparatoru ayakta karşıladı. Sonra yerine oturup ona ilgi gösterdi. Ellerini çözdürdü ve gönlünü alacak sözler söyledikten sonra:

– Sana barış için elçiler gönderdim, reddettin. Memleketine dönmen için haber gönderdim, bana “İslâm ülkelerini ülkeme katmadan dönmem.” diye haber gönderdin.

İmparator:

– Bütün söylediklerin tamamen doğrudur. Ben şu anda bir tutsak olarak senin huzurundayım. Beni suçlama ve bana ne yapacaksan yap. Bu durumda, bana en ağır hakaretlerde dahi bulunabilirsin.

Bunun üzerine Alparslan:

– Eğer zaferi kazansaydın sen bana ne yapardın, diye sorunca İmparator:

– En kaba ve kötü şeyleri yapar; seni zincire vurdurur, ülkemde herkese teşhir ederdim.

Sultan da ona:

– Gerçekten doğru söyledin. Peki, benim sana ne yapacağımı tahmin ediyorsun?

İmparator:

– Birincisi, öldürebilirsin. Ama bu kasap işidir ve seni küçültür.

İkincisi; beni ibret için dolaştırıp teşhir edebilirsin. Bu da sarraf işidir. Belki sana hoşnutluk verir ya da tatmin eder.

Üçüncüsü ise seni yüceltir. Ancak bunu yapmayacağını bildiğim için söylemem gerekmez.

Alparslan:

– Bu nedir, diye sorunca Diyojen:

– Affetmek, dedi.

Sultan da:

– Hiç üzülme, saydıklarının ne ilkini, ne de ikincisini düşünmem mümkün değildir.

– Ben, Yüce Allah’a, muzaffer olursam, esirlerle iyi davranacağım, diye söz verdim. Seni serbest bırakma kararındayım.

Bu konuşmadan sonra Alparslan, Bizans imparatoruyla bir antlaşma imzaladı. Bu antlaşmaya göre, Urfa ve Antakya Türk tarafına verilecek, Bizans’ın elinde bulunan bütün Müslüman tutsaklar

serbest bırakılacak ve Bizans, Türklere ağır bir savaş tazminatı ödeyecekti.

Sultan Alparslan, mağlûp İmparatora görkemli bir çadır kurdurdu ve onu ağırladı. Ertesi gün, yine gönlünü aldı. Yanına yüz kişi ve on bin dinar harçlık vererek ülkesine törenle uğurladı. Çünkü büyük bir şahsiyet olan Sultan Alparslan, İslâm dinindeki “Bir kavmin büyüğüne, zelil olduğu zaman merhamet ediniz.” anlayışına uygun hareket ediyordu.

Sultan Alparslan, kendisini ve milletini yok etmek için gelen ve mağlûp olarak esir düşen Bizans imparatoru Romen Diyojen’e böyle insanca davranmıştı.

Alparslan’a yakışan da buydu. O adil bir hükümdardı. Yaratılana hoşgörü göstermeliydi.

Romen Diyojen, Alparslan’dan gördüğü hoşgörüyü kendi ülkesinde göremedi. Ülkesine döndüğünde gözleri kızgın demirlerle dağlanarak kör edildi. Kalan ömrünü zindanlarda geçirdi.

Sultan Alparslan, Malazgirt Zaferi’nin kazanılmasından sonra başta Kutalmış oğlu Süleyman Şah ve kardeşleri olmak üzere, en seçkin komutanlarına, Anadolu’nun fethi emrini verdi. Melik Şah’a Anadolu’nun fethini yakından izlemesini, gelecekte bu toprakların, dünya durdukça milleti-mize yurt olacağını belirtti.

FETİHLERİN BABASI

Alparslan, Malazgirt Zaferi'nden sonra doğuya yönelerek, başına buyruk olan Karahanlılar üzerine sefere çıktı. Sultan Alparslan'ın kuvvetleri, Semerkant'a yakın Zerin (Barzam) Kalesi'ni kuşattı.

Kaleyi büyük bir inatla savunan Harezmli Yusuf, Selçuklu Ordusu'nu çok uğraştırıp elinden geldiğince kalenin alınmasını geciktirdi.

Günlerce süren bir direnişten sonra kaleyi alan Alparslan, Yusuf'un bu inatçı tavrının sebebini öğrenmek için onu huzura çağırdı. Yusuf, kendisine bazı sorular soran Sultan Alparslan'a hoş olmayan karşılıklar verdi. Alparslan aldığı bu yakışıksız cevaplardan dolayı çok kızdı ve kale kumandanı Yusuf'u azarladı.

Kale Komutanı Yusuf, bu azarlara da karşılık verdi ve hançerini çekerek Sultan Alparslan'ın üzerine yürüdü. Muhafızlar, Yusuf'u tutarak onun Alparslan'ı hançerlemesini engelledi. Alparslan, onun bırakılmasını emretti. Yayını gerip okunu Yusuf'un kulağının dibinden geçirdi. Sultan'ın amacı, Yusuf'u vurmak değil, istediği anda onu

vurabileceğini göstererek, ona gözdağı vermektir. Nedense kaleyi kahramanca koruyan bu yiğidi vurmak istemiyordu. Hayatta oku hiç hedef şaşırmamıştı ve istese bu mesafeden Yusuf'u tam kalbinden vurabilirdi.

Yusuf'un bir ok atımı canı vardı. Oysa canı veren Yüce Allah idi. Alacak olan da O olmalıydı. Ama böyle bir yiğidi vurmayı değil, hakkında hayır dileğinde bulunmayı ve affederek onu kazanmayı daha uygun bulmuştu. Çünkü o, güçlüyken affetmenin erdemine inanmıştı. Bunları düşünürken serbest kalan Yusuf, teşekkür etmek ve etek öpmek bahanesiyle, tahtta oturmakta olan Sultan Alparslan'a yaklaştı ve çizmesinden çıkardığı hançerle onu böğründen yaraladı.

Zehirli hançer kullanan Yusuf, muhafızlar tarafından anında öldürüldü. Ancak, Sultan Alparslan öldürücü yarayı almıştı bir kere...

Alparslan, yavaş yavaş ölümünün yaklaştığını hissediyordu. Bir an için, Peygamber Efendimizin cennetle müjdelenen sahabilerinden bazılarının vefatını düşündü. Adaleti ve insanlara hizmetleriyle tanınan Hazreti Ömer'in; Kur'ân'a hizmeti ve güzel ahlâkı ile bilinen Hazreti Osman'ın; yiğitliği ve ihlâsı ile tanınan Allah'ın arslanı Hazreti Ali'nin de hançerlenerek şehit edilişlerini hatırladı. Onların yanına gidebilme ümidiyle teselli buldu.

İlahî bir sır olan kader gerçekleşmişti. Öleceğini anlayan Sultan Alparslan:

“Yaşlı biri, zamanında bana şöyle bir öğüt vermişti: ‘Sen, sen ol, kimseyi küçük görme. Kendini büyük görüp gücüne güvenme.’ Galiba ben, son zamanlarda bunları ihmal ettim. Askerimin çokluğuyla, bana kimsenin karşı gelemeyeceğini sandım. Tedbirde hata ederek, Yusuf'u tutturmadım. Kendi hatamla ölüyorum.” dedi ve kelime-i şehadet getirdi. Az sonra da büyük bir mücadele ve fetihlerle dolu bir ömür sürdüğü dünyaya gözlerini kapadı.

Alparslan, cezalandırmaya gücü yeterken düşmanını affedecek kadar Muhammedî bir ahlâk yapısına sahipti. Çünkü o, sürekli iyilik yapma fırsatını kollayan ve kendini Yüce Allah’a yakın hisseden bir Allah dostu, Peygamber aşığı idi.

O, herkesin takdirini toplayacak kadar duygulu ve hoşgörülüydü. Kişiliği, kahramanlığı, hizmet anlayışı, yardımseverliği ve dindarlığıyla tam bir gönül insanıydı. Yetimi, fakiri korur ve onlara yardım ederdi. Alparslan, hükümdarlığı döneminde her ilde bir medrese açılmasını sağlamış, bilim ve kültür hizmetlerine çok önem vermişti.

Alparslan, hep yüksek idealleri olan bir ruhla yaşadı. Allah'ın yüce adını ulaşabildiği her yere yaymak için fetihlere girişti. Hem ülkeler fethetti

hem de şefkatli davranışlarıyla insanların gönlünü... Üstelik başarılarından dolayı hiçbir zaman gururlanmadı. “Zaferler Allah’ın lütfudur. O’nun ikramı ve ihsanıdır. Bizler Rabbimizin kulu kölesiyiz.” düşüncesiyle yaşadı. Bu yönüyle sanki manevî bir fetih de yapmıştı. Dolayısıyla ona “Fetihlerin Babası” unvanı verilmişti.

Yüce Allah ondan razı olsun. Kabri nur, makamı da cennet olsun.

Büyük Selçuklu Devleti Sınırları

SÖZLÜK

adil: 1. Adaletle iş gören, haksızlık yapmayan. 2. Hak sahibine hakkını veren, zulmetmeyen.

alâmet: Belirti, işaret, sembol, simge.

böğür: Karnın yan tarafı.

deha: Olağanüstü zekâ ve kabiliyet.

ecel: 1. Allah'ın takdir ettiği vakit. 2. Hayatın sonu, ölüm zamanı.

ekselâns: Bakanlar, elçiler, cumhurbaşkanları için kullanılan unvan.

felsefe: Varlık, hayat, güzellik, ahlâk gibi konulardaki düzenli düşünceleri içeren bilim.

gaye: Amaç, hedef, maksat, emel.

gazâ: Din uğrunda yapılan kutsal savaş.

halife: Birisinin yerine geçen adam, vekil.

hayır: İyilik (Metinde “kötülük, şer” kelimelerinin zıt anlamlısı)

kalkan: 1. Koruyucu. 2. Eskiden savaşlarda vücudu korumak için kullanılan madenî araç.

mağrur: Gururlu, kendini beğenmiş.

manevra: 1. Büyük askerî gösteri, talim. 2. Anî ve düzenli hareket.

muştı: Müjde, beşaret, sevinçli haber.

reddetmek: Kabul etmemek.

sadak: Okluk, ok konan yer.

siyasî: Siyasetle ilgili, politikayla uğraşan.

şer: Kötü olan, hayırlı olmayan, fenalık.

takdis etmek: Kutsallık vermek, mukaddes tanımak.

zaruret: Gereklilik, çaresizlik, muhtaçlık.